

COI Focus

SYRIE

Veiligheidssituatie

14 augustus 2014

Cedoca

Oorspronkelijke taal: Nederlands

DISCLAIMER:

Dit COI-product is geschreven door de documentatie- en researchdienst Cedoca van het CGVS en geeft informatie voor de behandeling van individuele asielaanvragen. Het document bevat geen beleidsrichtlijnen of opinies en oordeelt niet over de waarde van de asielaanvraag. Het volgt de richtlijnen van de Europese Unie voor de behandeling van informatie over herkomstlanden van april 2008 en is opgesteld conform de van kracht zijnde wettelijke bepalingen.

De auteur heeft de tekst gebaseerd op een zo ruim mogelijk aanbod aan zorgvuldig geselecteerde publieke informatie en heeft de bronnen aan elkaar getoetst. Het document probeert alle relevante aspecten van het onderwerp te behandelen, maar is niet noodzakelijk exhaustief. Als bepaalde gebeurtenissen, personen of organisaties niet vernoemd worden, betekent dit niet dat ze niet bestaan hebben.

Alle gebruikte bronnen staan kort vermeld in een voetnoot en uitgebreid beschreven in een bibliografie achteraan het document. Bronnen die geconsulteerd maar niet gebruikt werden, staan in een lijst van geraadpleegde bronnen. In uitzonderlijke gevallen worden bronnen niet bij naam genoemd. Wie specifieke informatie uit dit document gebruikt, moet de bronverwijzing uit de bibliografie vermelden.

Publicatie of verspreiding van dit document is alleen mogelijk na schriftelijke toestemming van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen.

This COI-product has been written by Cedoca, the Documentation and Research Department of the CGRS, and it provides information for the processing of individual asylum applications. The document does not contain policy guidelines or opinions and does not pass judgment on the merits of the asylum application. It follows the Common EU Guidelines for processing country of origin information (April 2008) and is written in accordance with the statutory legal provisions.

The author has based the text on a wide range of public information selected with care and with a permanent concern for crosschecking sources. Even though the document tries to cover all the relevant aspects of the subject, the text is not necessarily exhaustive. If certain events, people or organisations are not mentioned, this does not mean that they did not exist.

All the sources used are briefly mentioned in a footnote and described in detail in a bibliography at the end of the document. Sources which have been consulted but which were not used are listed as consulted sources. In exceptional cases, sources are not mentioned by name. When specific information from this document is used, the user is asked to quote the source mentioned in the bibliography.

This document can only be published or distributed with the written consent of the Office of the Commissioner General for Refugees and Stateless Persons.

Inhoudstafel

Inleiding	3
1. Algemene situatie	3
2. Intern gewapend conflict	9
2.1. Actoren van geweld.....	9
2.1.1. Pro-regime	9
2.1.2. Contra Regime	14
2.1.3. Neutrale Groepen	19
2.2 Intensiteit van het geweld.....	19
2.3 Geografische situering van het geweld.....	20
2.3.1. Damascus en Rif Damascus	20
2.3.2. Dara'fa	23
2.3.3. Suweida	24
2.3.4. Homs	24
2.3.5. Hama.....	25
2.3.6. Idlib.....	26
2.3.7. Lattaqiah.....	27
2.3.8. Tartus	27
2.3.9. Aleppo	27
2.3.10. Ar-Raqqa	29
2.3.11. Al-Hassakeh.....	30
2.3.12. Deir ez-Zor	30
3. Aard van het geweld	32
4. Migratiestromen	35
Samenvatting	36
Bibliografie	37

Inleiding

Deze veiligheidsanalyse heeft een beperkte opzet. Bedoeling is een kort kader te schetsen van een conflict dat een van de bloedigste ter wereld is en sinds medio 2012 als een burgeroorlog wordt beschouwd. In eerste instantie zal een beknopt overzicht worden gegeven van hoe het conflict zich ontwikkeld heeft. Daarna wordt aangegeven welke de strijdende partijen zijn in de burgeroorlog. Vervolgens wordt de toestand geschetst in de verschillende Syrische provincies. Daarna wordt ingegaan op de aard van het geweld. Ten slotte wordt kort weergegeven welke de belangrijkste migratiestromen zijn ingevolge het conflict. Het huidige document is de halfjaarlijkse update van een analyse die in 2013 voor het eerst is geredigeerd.

1. Algemene situatie

Sinds medio 2012 bevindt de Syrische Arabische Republiek zich in een situatie die volkenrechtelijk wordt aangeduid als een burgeroorlog. Het Syrische conflict was op dat ogenblik al ruim een jaar bezig, sinds maart 2011. Het Syrische luik van de Arabische lente begon toen veiligheidsdiensten in de zuidelijke stad Dara'a enkele schoolkinderen arresteerden die anti-regimegraffiti op de muren hadden aangebracht. Dit lokte demonstraties uit die vrij snel oversloegen naar andere steden. Het regime heeft tegen deze vreedzame demonstraties, die werden georganiseerd door jongeren die zich verenigd hadden in Lokale Coördinatiecomités (LCC), bijzonder gewelddadig opgetreden.¹ Het dodental liep snel op. Bij de jaarwisseling 2011-2012 melden de LCC's dat er 5862 mensen om het leven waren gekomen, het merendeel vreedzame betogers.² Reeds in het najaar van 2011 waren er de eerste tekenen van gewapend verzet geweest in Syrië. Het Free Syrian Army (FSA, al-jayš as-suri al-ħurr) werd officieel in juli 2011 opgericht en bestond uit een aantal deserteurs die naar Turkije waren gevlucht. Stichter en eerste leider was kolonel Ryad Musa al-Asaad, voorheen ingenieur bij de Syrische luchtmacht.³ De eerste confrontatie tussen het leger en deserteurs, die claimden tot het FSA te behoren, vond plaats op 30 september 2011 in Rastan, een kleine stad tussen Hama en Homs.⁴ In die periode werd ook gevochten in het naburige Talbiseh. Begin november verplaatsten de gevechten zich naar Homs. Op 14 november 2011 werd slag geleverd in Kherbet Ghazalah.⁵ Op 16 november claimde het FSA de verantwoordelijkheid voor een aanval op een luchtmachtbasis in Harasta, nabij Damascus.⁶ In januari 2012 begon dan de slag om Homs. De hele maand werd er hevig gevochten tussen het regeringsleger en opstandelingen die zich hadden verschanst in de wijk Baba Amro. Uiteindelijk wist het regime de rebellen grotendeels uit de stad te verdrijven.⁷ Eind

¹ Ajami, 2012; Starr 2012

² Al-Arabiya, 01/01/2012 [url](#)

³ The Jamestown Foundation. Terrorism Monitor 14/10/2011, [url](#)

⁴ Radio Free Europe/Radio Liberty, 01/10/2011, [url](#)

⁵ White J. 30/11/2011, [url](#)

⁶ BBC World, 16/11/2011 [url](#)

⁷ BBC World, 01/03/2012 [url](#)

januari 2012 bestormden regeringstanks het bergstadje Zabadani,⁸ en sloeg het geweld over naar de oostelijke voorsteden van Damascus (Douma, al-Ghouta), Dara'a, Deir-ez-Zor, Hama, Idlib en de streek Jabal al-Zawiya.⁹ VN-secretaris-generaal Ban Ki-Moon verklaarde medio april 2012 dat sinds het begin van het conflict ongeveer een miljoen Syriërs hun huizen hadden verlaten.¹⁰ Op 24 mei 2012 stelde de VN-secretaris-generaal dat er ruim 10.000 mensen gedood waren in Syrië sinds maart 2011. Dezelfde dag verscheen een rapport van de mensenrechtenraad van de VN, waarin zowel het regime als oppositiestrijders ervan werden beschuldigd om mensenrechtenschendingen te begaan. Het rapport bestreek de periode maart, april en een deel van mei 2012. Volgens VN-experts werden de zwaarste schendingen begaan door veiligheidstroepen van de regeringszijde. Ten eerste bleven deze vreedzame betogers neerschieten in Damascus, Aleppo, Idlib, Hama, Homs, Dara'a en talloze andere steden en gemeenten in het hele land. Voorts maakte het leger zich schuldig aan beschietingen met zwaar geschut van woonwijken, waarbij talloze burgerslachtoffers vielen. In gebieden waarvan vermoed werd dat ze sympathiseerden met de oppositie werden vaak huis-aan-huis-operaties uitgevoerd, waarbij men op zoek ging naar oppositiestrijders. Vaak werd daarbij excessief geweld gebruikt tegen burgers. In bepaalde gevallen werden hele families geëxecuteerd. Foltering in detentie, zelfs van kinderen, bleef een vast patroon. De VN-expert merkten daarnaast op dat ook de oppositiestrijders zich schuldig maakten aan mensenrechtenschendingen. Gevangengenomen soldaten zouden zijn gefolterd en geëxecuteerd. Voorts kidnapten ze mensen voor losgeld of om uit te wisselen tegen gevangen medestrijders.¹¹ De rebellen slaagden er in om één provinciale hoofdstad enige tijd in handen te houden met name Idlib. In maart 2012 verdreven regimetroepen er de rebellen, hoewel de laatsten het omliggende platteland in handen bleven houden.¹² Eind mei en begin juni deden zich twee gevallen voor van extreem sectair geweld. Aan het regime gelieerde militias doodden toen bijna 200 soennitische burgers in Houla en Qubeir, dorpjes in het hinterland van Homs en Hama.¹³

Het hoofd van de VN-vredesoperaties, Hervé Ladsous, verklaarde op 12 juni 2012 dat het Syrische regime controle had verloren over bepaalde delen van het grondgebied en dat het land van dan af in een staat van burgeroorlog verkeert.¹⁴ Het Rode Kruis, dat eerder zei dat er in Homs, Hama en Idlib een staat van burgeroorlog heerste, verklaarde op 15 juli 2012 dat Syrië nu in zijn geheel in burgeroorlog was. Dat betekende dat de strijdende partijen voortaan onder het oorlogsrecht van de Conventie van Genève vielen.¹⁵ Dezelfde dag braken zware gevechten uit tussen leger en FSA in de zuidelijke Damasceense wijken Tadhamon, Midan, Kfar Sousa en in de noordelijke wijk Jobar.¹⁶ De gevechten waren de zwaarste in de hoofdstad sinds het uitbreken van de opstand en duurden een

⁸ Al-Arabiya, 13/01/2012 [url](#); BBC World, 13/01/2012 [url](#)

⁹ BBC World, 14/03/2012, [url](#); BBC World, 28/03/2012 [url](#)

¹⁰ Al-Arabiya, 15/04/2012, [url](#)

¹¹ BBC World, 24/05/2012 [url](#)

¹² Institute for the Study of War, september 2012, [url](#)

¹³ CNN, 08/06/2012, [url](#)

¹⁴ BBC World, 12/06/2012, [url](#)

¹⁵ BBC World, 15/07/2012, [url](#)

¹⁶ BBC World, 16/07/2012, [url](#); BBC World, 16/07/2012 [url](#); Al-Arabiya, 15/07/2012 [url](#)

hele week. Uiteindelijk wist het regime zijn greep over het grootste gedeelte van de hoofdstad te behouden.¹⁷ Dit in tegenstelling tot Aleppo, waar vanaf 22 juli 2012 zware gevechten begonnen, geïnitieerd door oppositiestrijders van buiten de stad. Het regime zou niet in staat blijken om de rebellen uit de stad te verdrijven waarna een frontlinie ontstond die dwars door centraal Aleppo liep.¹⁸ In de eerste week van augustus heroverden regeringstroepen wel een belangrijk rebellenbolwerk in de stad, de wijk Saleh el-Din.¹⁹ Inmiddels liet het tekort aan mankracht van het regime in het noorden zich voelen. Regeringstroepen begonnen zich medio juli uit bepaalde Koerdische gebieden terug te trekken. Hun plaats werd ingenomen door strijders van de gewapende arm van de Partiya Yekitiya Demokrat (PYD, de Syrische affiliatie van de PKK), de Yekîneyên Parastina Gel (YPG).²⁰ Inmiddels verloor het Free Syrian Army het monopolie over het militaire oppositiefrent. Het grootste deel van de strijders leverde nu slag onder de vlag van verschillende (al dan niet gematigde) salafistische en zelfs jihadistische groepen.

Volgens het Institute for the Study of War (ISW) in Washington was de zomer van 2012 het moment waarop het Syrische conflict escaleerde van het neerslaan van een opstand tot een burgeroorlog. Het Syrische regime beschikte over een wapen waarop de rebellen geen beroep konden doen, namelijk de luchtmacht. Vanaf medio 2012 werden gevechtsvliegtuigen op grote schaal ingezet, niet alleen om rebellendoelen te bestoken, maar ook om bombardementen uit te voeren op wijken en steden die door de rebellen waren bezet. Hierbij vielen talloze burgerslachtoffers. In het najaar van 2012 bleek dat het regime niet in staat was om de rebellen uit Aleppo te verdrijven. Doorheen de stad liep een frontlinie tussen beide kampen, terwijl de noordelijke Koerdische wijken (Ashrafiya, Shaykh Maksoud) in handen waren van de YPG. Eenzelfde frontsituatie deed zich voor in Deir ez-Zor en in Douma waar de rebellen bepaalde wijken blijvend wisten te bezetten. Elders in het land slaagden regeringstroepen erin om de provinciale hoofdsteden uit de greep van de oppositiestrijders te houden, maar het regime moest grote delen van het platteland en kleinere steden prijsgeven. De gevechten deden zich vooral voor in provincies met een duidelijke soennitische meerderheid zoals Aleppo, Idlib, Hama, Homs, Rif Damascus, Dara'a en Deir ez-Zor. Het hoofdstedelijk gebied van Damascus bleef in deze periode grotendeels buiten de strijd en dat is ook het geval voor de volgende provincies: het overwegend alawitische Lattaqiah, het overwegend christelijke Tartus, het overwegend druzische Suweida en voorts al-Hassakeh, met een aanzienlijke Koerdische populatie.²¹ Vanaf het najaar van 2012 ook zouden volgens International Crisis Group de posities van regeringsleger en rebellen slechts sporadisch verschuiven. Eind oktober en begin november werd er gevochten tussen YPG-eenheden en rebellen in Aleppo en in Ras al-'Ayn. In deze confrontaties speelde een affiliatie van al-Qaeda in Syrië, Jabhat al-Nusra, een grote rol.²² Begin 2013 bleef de Syrische frontlijn in weerwil van bloedige gevechten in het hele land grotendeels stabiel. Begin

¹⁷ Al-Arabiya, 17/07/2012, [url](#)

¹⁸ BBC World, 22/07/2012, [url](#)

¹⁹ BBC World, 09/08/2012, [url](#), Al-Arabiya, 08/08/2012 [url](#)

²⁰ International Crisis Group, 22/01/2013 [url](#)

²¹ Institute for the Study of War, 03/2013, [url](#)

²² International Crisis Group, 22/01/2013, [url](#)

maart 2013 boekten de rebellen (waaronder weerom Jabhat al-Nusra) een aanzienlijk succes met de inname van de provinciale hoofdstad ar-Raqa.²³ Eind maart 2013 drongen regeringstroepen en rebellen de Koerdische wijken van Aleppo binnen. De lokale YPG's sloten zich aan bij de oppositiestrijders. PYD-strijders in Aleppo streden hier dus zij aan zij met de rebellen, maar leverden elders in het land slag met hen.²⁴ Begin juni behaalde de regering een grote overwinning door de inname van de stad al-Qusayr, strategisch gelegen aan de grens met Libanon. Deze zege was voor een belangrijk deel het werk van de Hezbollah, die aanzienlijke assistentie hadden geleverd aan het regeringsleger.²⁵ Meteen daarna lanceerden regeringsleger en Hezbollah een grootscheeps offensief in Aleppo, genaamd 'Operatie Noordelijke Storm'. De aanval liep, na twee weken intense gevechten, medio juni vast.²⁶ Op 6 augustus 2013 veroverden de rebellen na een beleg van tien maanden de militaire luchtmachtbasis Menagh, ten noorden van Aleppo.²⁷ Iets eerder slaagden regimetroepen er dan weer in om de wijk Khalidiyay in Homs, een rebellenbolwerk, in te nemen.²⁸ Midden augustus slaagden regimetroepen er in om een rebellenoffensief in de provincie Lattaqiah, in de streek van Jebel al-Akrad tot staan te brengen.²⁹ Verschillende waarnemers merken op dat in weerwil van sporadische verschuivingen de frontlijn sinds de zomer van 2013 vrij stabiel bleef en dat beide partijen elkaar sindsdien in evenwicht houden. Er was sprake van *stalemate*.³⁰ Op 21 augustus 2013 zouden in al-Ghouta, een aaneengesloten groep voorsteden ten oosten van Damascus honderden burgers zijn omgekomen bij een aanval met gifgas. De VN gelaste een onderzoek.³¹ De Amerikaanse president Barack Obama verklaarde het Amerikaanse congres toestemming te zullen vragen voor een gewapende actie tegen het Syrische regime. Hij kreeg daarvoor de steun van Frankrijk. De VN-veiligheidsraad bleef echter verdeeld over de kwestie.³² Uiteindelijk besloten de VS niet in te grijpen, nadat door Russische bemiddeling medio september 2013 een akkoord was bereikt over de ontmanteling van het Syrische arsenaal aan chemische wapens.³³ Op 8 september 2013 veroverde het al-Nusra front (de Syrische tak van al-Qaeda) de overwegend christelijke stad Maaloula. Enkele dagen nadien wist het regeringsleger de stad te heroveren.³⁴ Op 18 september 2013 verjoeg de Islamitische Staat in Irak en Syrië (ISIS)³⁵ het FSA uit de noordelijke grensstad Azaz, in de provincie Aleppo.³⁶ Op 28 september maakten lokale rebellen zich meester van Ramtha, de zuidelijke

²³ Al-Jazeera, 05/03/2013, [url](#)

²⁴ International Herald Tribune, 01/04/2013, [url](#)

²⁵ Time, 05/06/2013, [url](#)

²⁶ Reuters, 16/06/2013, [url](#)

²⁷ Al-Arabiya, 06/08/2013, [url](#)

²⁸ Dekba Weekly, 29/07/2013, [url](#)

²⁹ Institute for the Study of War, 22/08/2013, [url](#)

³⁰ PBS Newshour, 01/08/2013, [url](#)

³¹ The Guardian, 21/08/2013, [url](#)

³² The New York Times, 06/09/2013, [url](#)

³³ BBC World, 30/01/2014, [url](#)

³⁴ The Telegraph, 14/09/2013, [url](#)

³⁵ De op 9 april 2013 afgekondigde Islamitische Staat in Irak en Syrië (of al-Sham), kortweg ISIS wordt soms ook de Islamitische Staat in Irak en de Levant (ISIL) genoemd. Op 29 juni 2014 riep de groep een kalifaat uit onder de naam Islamitische Staat (IS). In kader van deze focus wordt tot die datum de naam ISIS gebezigd en na die datum IS.

³⁶ The Washington Post, 19/09/2013, [url](#)

grenspost met Jordanië.³⁷ Op 26 oktober namen strijders van de PYD een grenspost met Irak in, Yarubia. Eerder stond deze grensovergang onder controle van het Nusra-front.³⁸ In de maand november opende het Syrische leger een aantal offensieven rondom Damascus en Aleppo. Verschillende voorsteden en buitenwijken werden ingenomen. In Aleppo kregen de strijdkrachten daarvoor steun van de Hezbollah.³⁹ De slechte verhouding tussen de al-Qaeda gezinde Islamitische Staat in Irak en Syrië (ISIS) en de andere rebellengroeperingen kwamen tot uitbarsting op 3 januari 2014 toen het FSA, het Islamitische Front en het Leger van de Mudjahedin stellingen van ISIS aanvielen in de provincies Aleppo en Idlib.⁴⁰ Na vier dagen felle gevechten wist de rebellencoalitie ISIS eveneens te verdrijven uit de provinciehoofdplaats Ar-Raqqa.⁴¹ Enkele dagen later heroverden de al Qaeda-rebellen de stad. ISIS werd echter definitief verdreven uit de stad Aleppo.⁴² Medio februari sloot het Nusra-front zich aan bij andere rebellen en verdreef ISIS uit verschillende strategische lokaties in de provincie Deir-ez-Zor.⁴³ In de laatste maanden van 2013 leverde het regeringsleger slag met rebellen in de het Qalamoun-gebergte, tussen Damascus, al-Qusayr en de Libanese grens. Deze gevechten duurden in januari 2014 voort.⁴⁴ Begin 2014 hielden de confrontaties tussen verschillende rebellen en ISIS aan. In januari kwamen bij gevechten tussen de verschillende fracties 1400 strijders om, waaronder de nummer twee van ISIS, de Irakees Samir al-Halefawi alias Haji Bakr.⁴⁵ In Deir ez-Zor verdreef Jabhat al-Nusra de strijders van ISIS medio februari 2014 uit de provinciehoofdplaats.⁴⁶ Midden maart trok ISIS zich terug uit noordelijk Aleppo (Azaz) en de provincie Idlib.⁴⁷ Elders in Syrië haalde het regime in het voorjaar successen in de provincies Homs en Rif Damascus. Medio maart veroverden leger en Hezbollah Yabrud, Zara en de historische Krak des Chevaliers.⁴⁸ Begin april werden de rebellen verdreven uit Rankus⁴⁹ en eind april uit Zabadani. Ingevolge deze laatste successen controleerde het regime nu het volledige grensgebied met Libanon.⁵⁰ Elders in het land verliepen de zaken voor Assad minder voorspoedig. In april 2014 boekten de rebellen successen in Aleppo Stad,⁵¹ en in de provincie Dara'a.⁵² Eind april werd dan weer gevochten in het westen van de provincie ar-Raqqa tussen ISIS en andere rebellen.⁵³ De belangrijkste gebeurtenis van mei 2014 was een pact tussen het regime en de rebellen. De laatsten kregen vrije uittocht uit het stadscentrum van Homs dat al maandenlang belegerd en

³⁷ Al-Jazeera, 29/09/2013, [url](#)

³⁸ BBC World, 26/10/2013, [url](#)

³⁹ Associated Press, 13/11/2013, [url](#); The Daily Star, 11/11/2013, [url](#); Reuters, 13/11/2013, [url](#)

⁴⁰ Los Angeles Times, 05/01/2014, [url](#)

⁴¹ The Guardian, 06/01/2014, [url](#)

⁴² Al-Arabiya, 08/01/2014, [url](#); Asharq al-Awsat, 07/01/2014, [url](#)

⁴³ Al-Arabiya, 10/02/2014, [url](#)

⁴⁴ Institute for the Study of War, 01/2014, [url](#)

⁴⁵ Asharq al-Awsat, 27/01/2014, [url](#)

⁴⁶ Al-Arabiya, 10/02/2014, [url](#)

⁴⁷ Aks-Alser, 20/03/2014, [url](#); The Guardian, 04/03/2014, [url](#)

⁴⁸ Associated Press, 29/03/2014, [url](#); L'Orient/Le 20/03/2014, [url](#); Los Angeles Times, 08/03/2014, [url](#); Reuters, 16/03/2014, [url](#)

⁴⁹ The Daily Star, 09/04/2014, [url](#)

⁵⁰ Al-Jazeera, 29/04/2014, [url](#)

⁵¹ Al-Jazeera, 12/04/2014, [url](#)

⁵² EA Worldview, 25/04/2014, [url](#)

⁵³ The Times, 26/04/2014, [url](#)

beschoten werd door regeringsstrijdkrachten. In ruil zouden de rebellen humanitaire konvoien doorlaten naar de sjiitische enclaves Nabil en Zahra ten noorden van Aleppo. De laatste twee steden waren ingesloten door oppositiestrijders. Ook werden er gevangenen uitgewisseld.⁵⁴ In het voorjaar hadden rebellen van al-Nusra en het Islamitisch Front een aanval uitgevoerd op de hoofdzakelijk door Armeniërs bewoonde stad Kasab, in de provincie Lattaqiah, aan de Turkse grens. Na maandenlange gevechten wist het Syrische regeringsleger hen medio juni weer uit Kasab en omgeving te verdrijven.⁵⁵ Op 29 juni riep ISIS een Kalifaat uit en wijzigde zijn naam naar IS.⁵⁶ Midden juli lanceerde IS een aanval op het gasveld van Sha'ar ten oosten van Homs. Tientallen Syrische militairen sneuvelden, waarna IS de controle over het veld overnam, en begon aan een belegering van het nabije Hajjar-veld.⁵⁷ Ook in de provincie ar-Raqqa veroverde IS twee legerbasissen die nog onder controle stonden van het regime.⁵⁸ In Aleppo opende IS dan weer de aanval op de luchtmachtbasis Kuweiris. De successen van IS vallen ten dele te verklaren doordat ze beschikken over moderne wapens die ze in Irak hebben buitgemaakt op het regeringsleger. Eind juli wist het regeringsleger het Sha'arveld na zware gevechten te heroveren.⁵⁹ Op 30 juli 2014 kwam de Shetat-stam, die leeft langs de Eufraat tussen Al-Mayadin en Abu Kamal in opstand tegen IS. Tientallen IS-strijders werden gedood. Een week later verklaarde IS het gebied weer onder controle te hebben.⁶⁰

⁵⁴ CNN, 07/05/2014, [url](#)

⁵⁵ OneIndia, 15/06/2014, [url](#)

⁵⁶ The Guardian, 30/06/2014, [url](#)

⁵⁷ Reuters, 17/07/2014, [url](#)

⁵⁸ Agence France Presse, 07/08/2014, [url](#)

⁵⁹ Institute for the Study of War, 08/08/2014, [url](#)

⁶⁰ Institute for the Study of War, 08/08/2014, [url](#)

2. Intern gewapend conflict

2.1. Actoren van geweld

2.1.1. Pro-regime

Er is ten eerste het reguliere Syrische regeringsleger, dat van bij de aanvang van de revolte is ingezet. In eerste instantie traden de militairen gewapenderhand op tegen ongewapende anti-regeringsdemonstranten. Vanaf het najaar van 2011 werd het leger in stelling gebracht tegen de ontluikende gewapende oppositie en vanaf de zomer van 2012 is het leger een van de bellingeranten in de Syrische burgeroorlog. Schattingen uit medio 2008 over de omvang van de strijdkrachten in actieve dienst noemen de volgende aantallen: ongeveer 200.000 manschappen landmacht, 100.000 luchtmacht, 7.600 zeemacht en een reserve (tot de leeftijd van 45 jaar) van 354.000 man.⁶¹

Het Nederlands Ambtsbericht uit 2011 gaat uitvoerig in op de dienstplicht: Het Syrische leger is in de eerste plaats een militeleger, dat voor het grootste deel bestaat uit miliciens. In Syrië bestaat militaire dienstplicht voor mannen van 18 tot 50 jaar. Krachtens presidentieel besluit nr. 16 is per 1 januari 2009 de duur van de militaire dienst verkort van 24 naar 21 maanden. Op 19 maart 2011 maakte de president per decreet nr. 35 bekend dat de militaire dienstplicht met ingang van 1 juni 2011 nog eens met drie maanden werd bekort. Dit betekende dat de militaire dienstplicht voor mannen die minder opleiding dan de vijfde klas van de lagere school hebben, 21 maanden is en voor mannen met een opleiding hoger dan de vijfde klas van de lagere school 18 maanden. Syrië kent geen dienstplicht voor vrouwen. Zij kunnen evenmin dienst nemen als beroepsmilitair. Wel kunnen vrouwen op vrijwillige basis bepaalde militaire taken vervullen. Bij het bereiken van de 18-jarige leeftijd krijgen mannen een oproep zich te melden bij het plaatselijke rekruteringsbureau van het leger. Na deze aanmelding volgt nog geen onmiddellijke plaatsing in militaire dienst. Eerst volgt onder meer een medische keuring, voordat de dienstplichtige te horen krijgt wanneer hij zich moet melden om in militaire dienst te gaan. Voor zover bekend komen dienstplichtigen twee keer per jaar op. Indien door omstandigheden de dienstplicht (nog) niet kan worden vervuld, is uitstel mogelijk. Op grond van artikel 10 van de wet op de Dienstplicht (decreet 30 uit 2007) vormen de volgende omstandigheden, onder bepaalde voorwaarden, een uitstelgrond: het volgen van middelbaar of universitair onderwijs; het reeds vervullen van de militaire dienstplicht door twee andere kinderen van de vader dan wel de moeder; medische gronden; detentie; kostwinner; woonachtig zijn in het buitenland. Op grond van artikel 11 van de wet op de Dienstplicht zijn er de volgende vrijstellingsgronden: tenminste vijf jaar vrijwillig in het leger werkzaam zijn; tenminste tien jaar werkzaam zijn geweest voor de binnenlandse veiligheidsdiensten; om medische redenen afgekeurd zijn; voor de overige kinderen in geval van overlijden van twee kinderen gedurende militaire dienst of gewapende acties; het zijn van enig kind van zijn ouders of een van hen; het vervuld hebben van

⁶¹ Ministerie van Buitenlandse Zaken – Nederland, 27/12/2011, [url](#)

de militaire dienstplicht in een ander land en houder zijn van de nationaliteit van dat land; het afgekocht hebben van de militaire dienstplicht. De Syrische wetgeving voorziet niet in vrijstelling op grond van gewetensbezwaren. Dienstweigering (ook uit religieuze overwegingen) is strafbaar. Desertie tijdens de vervulling van de militaire dienstplicht is strafbaar. Indien geen uitstel of afstel is verleend, wordt geen paspoort verstrekt. Voor Koerden en Palestijnen die als Syrisch staatsburger staan geregistreerd, geldt de militaire dienstplicht.⁶²

Volgens Syrië-expert Dr. Thomas Pierret rekruteerde het leger omstreeks begin 2012 specifiek uit groepen met een bepaald profiel. Niet onder de soennieten, want die zijn niet betrouwbaar in het licht van de aanzienlijke deserties. Volgens Pierret wordt er op drie groepen druk uitgeoefend om dienst te nemen:

1. Alawieten
2. Koerden en dan in hoofdzaak de Ajanîb, die recentelijk burgerrechten hebben gekregen, iets waarvoor het regime wat in ruil verwacht.
3. Bedoeïenen die in onmin leven met andere groepen nomaden die anti-regime zijn.

Op deze manier zou het regime over voldoende mankracht kunnen beschikken zonder massaal te moeten overgaan tot een impopulaire mobilisatie van reservisten.⁶³ In mei 2012 heeft Cedoca enkele experts aangesproken over de dienstplicht. HRW-researcher Nadim Houry verklaarde dat veel Koerden Syrië zijn ontvlucht om te ontsnappen aan de dienstplicht. President Assad schijnt echter voor hen een amnestie te hebben uitgevaardigd. Wat daarvan de effecten zijn is niet bekend, vermits er nauwelijks Koerden zijn die volgens Houry hiervan gebruik hebben gemaakt.⁶⁴ Een vertegenwoordiger van de Koerdische Yekitî-partij in België bevestigde de vlucht van voormalige Ajnabi naar Noord-Irak. Een delegatie van de Koerdische Nationale Raad (KNC) kaartte de kwestie in januari 2012 aan bij de Iraaks-Koerdische leider Massoud Barzani. Die beloofde de Koerdische 'dienstplicht'-vluchtelingen te zullen tolereren in zijn gebied.⁶⁵ Dr. Radwan Ziadeh stelde dat gegeven het hoge aantal deserties soennitische miliciens hoofdzakelijk secundaire taken toegewezen krijgen, zoals het bemannen van checkpoints. Hij verklaarde eveneens dat het regime vooral op Alawieten steunt om de rangen te vullen.⁶⁶ Het is niet precies duidelijk hoeveel deserties zich al hebben voorgedaan. De Israëliische krant Haaretz noemde het getal van 90.000, waarbij 60.000 naar huis zouden zijn gegaan en 30.000 zich bij de oppositiestrijders hebben gevoegd.⁶⁷ Er dient dus opgemerkt dat het leger voor het opvullen van de rangen in de eerste plaats rekent op de Alawieten, die overigens de meerderheid van de beroepsmilitairen uitmaken.⁶⁸

⁶² Ministerie van Buitenlandse Zaken – Nederland, 27/12/2011, [url](#)

⁶³ Pierret T., Syrië-expert, universiteit van Edinburgh, telefoongesprek 09/02/2012.

⁶⁴ Houry N., Researcher voor Human Rights Watch in Beirut, telefoongesprek 18/05/2012.

⁶⁵ Mohammed S., vertegenwoordiger van de Koerdische Yekitipartij in België, telefoongesprek, 19/05/2012

⁶⁶ Ziadeh R., Syrisch politoloog, telefoongesprek 20/05/2012.

⁶⁷ Haaretz, 28/05/2012, [url](#)

⁶⁸ Een lid van het SNC Uitvoerend Comité, gesprek 17/05/2012

Naast de reguliere strijdkrachten zijn er in het Syrische leger nog de Republikeinse Garde en de Vierde Gemechaniseerde Divisie. Het zijn eliteonderdelen, die vrijwel uitsluitend uit alawieten bestaan en die volkomen loyaal zijn aan het regime. De Republikeinse Garde is een 10.000 man sterke eenheid die in de hoofdstad belast is met de bewaking van het presidentieel paleis en de residentiële wijk al-Malki, waar de machthebbers van het regime wonen. Het is het enige militaire onderdeel dat gemachtigd is op te treden in Damascus en wordt dan ook in beginsel alleen daar ingezet. Voorafgaandelijke aan zijn presidentschap is Bashar al-Assad zelf kolonel geweest bij de Garde. Hij heeft persoonlijke relaties met de toppers.⁶⁹ De Vierde Gemechaniseerde Divisie bestaat uit 25.000 man. Loyauteit wordt op een dubbele manier verzekerd: 80% van de effectieven zijn alawieten en 90% zijn beroepsmilitairen, in tegenstelling tot de meeste andere eenheden van het Syrische leger waar miliciens de dienst uitmaken. De divisie beschikt over de modernste Russische tanks en ook over aanvalshelikopters.⁷⁰ De divisie wordt volop ingezet buiten de hoofdstad onder meer in Dara'a en Homs (Baba Amr). Zowel de Republikeinse Garde als de vierde divisie worden geleid door de jongere broer van de president, Maher al-Assad.⁷¹

Benevens het reguliere leger treden aan de zijde van de regering ook de Shabbiha of 'geesten' op. Het zijn strijders in burger, doorgaans in het zwart gekleed. De naam Shabbiha dok voor het eerst op in de jaren zeventig waar het een gangstersyndicaat zou geweest zijn dat zich in de stad Lattaqiah bezighield met wapen- en drugsmokkel en afpersing. De harde kern zouden allen alawieten zijn, doorgaans afkomstig uit de streek van Qardaha, de gemeente van de familie Assad. Verschillende leiders zouden deel uitmaken van de presidentiële familie en de verwante families Makhlouf en Deeb. De EU heeft sancties uitgevaardigd tegen twee neven van de president, Fawwaz en Munzir al-Assad, precies vanwege hun betrokkenheid bij de Shabbiha. Hoewel de autoriteiten in de jaren negentig de macht van de Shabbiha inperkten bleef het toch een misdaadorganisatie met aanzienlijke vertakkingen in het westen van Syrië. Alawitische en soennitische zakenmannen betaalden hen om hun ondernemingen te beschermen. In maart 2011 zou de groep de president ter hulp zijn gekomen nadat er demonstraties waren uitgebroken in Lattaqiah, Jablah en Banyas. Ze posteerden zich als sluipschutter op de daken, doodden manifestanten en staken huizen van betogers in brand. Vermits de Shabbiha geen deel uitmaken van de reguliere Syrische strijdkrachten, stellen ze het regime in staat zich van hun wandaden te distantiëren. Nochtans is bij meer dan een gelegenheid waargenomen dat Shabbiha en bijvoorbeeld de Vierde Gemechaniseerde Divisie samenwerken. Volgens getuigenissen zijn de leden van de groep doorgaans kaal geschoren, met korte baarden en kleden ze zich in het zwart met witte sportschoenen. Eind mei en begin juni 2012 zouden de Shabbiha verantwoordelijk zijn geweest voor twee moordpartijen op soennieten, met name in Houla (Taldou) en Maarzaf (al-Qubeir). In totaal zouden bijna 200 burgers, waaronder veel vrouwen en kinderen zijn gedood. Volgens sommigen spelen de Shabbiha met het idee een

⁶⁹ Middle East Intelligence Bulletin, 05/08/2000, [url](#) ; BBC World, 09/02/2012, [url](#); BBC World, 15/02/2012, [url](#)

⁷⁰ Haaretz, 28/05/2012, [url](#)

⁷¹ France24, 04/03/2012, [url](#) ; The Telegraph, 01/03/2012, [url](#); BBC World, 08/07/2012, [url](#)

soort etnische zuivering door te voeren van de soennitische dorpen in het de alawitische noordwesten van Syrië om zo eventueel een alawitische 'rompstaat' te creëren. Hoewel de meerderheid van de Shabbiha alawieten zijn, maken ook soennieten deel uit van de groep bijvoorbeeld in Aleppo. Ook zou er beroep gedaan worden op huurlingen.⁷²

Behalve de Shabbiha doet het regime een beroep op lokale milities. Deze milities worden soms Volkscomités (Liyan Sha'biya) genoemd en bestaan doorgaans uit leden van minderheden die zich bewapend hebben om hun wijken tegen oppositiestrijders te verdedigen. Voor zover het sjiitische milities betreft krijgen ze steun van de Iraanse Revolutionaire Gardisten en van de Libanese Hezbollah en zijn ze vaak gemodelleerd op de Iraanse Basij. De rebellen hebben de neiging om ook deze lokale militieleden, in sommige gevallen feitelijk burgerwachten, te beschouwen als onderdeel van de gevreesde en gehate Shabbiha. In de Jaramanawijk in Damascus hebben sinds eind 2012 druzische en christelijke inwoners een militia gevormd om het geweld buiten hun wijk te houden. Aan de invalswegen van Jaramana hebben ze checkpoints opgezet. In september 2012 werden zo'n 100 soennitische burgers gedood in de Damasceense buitenwijk Thiabieh, die grenst aan de sjiitische wijk Sayida Zeinab. Vermoedelijke daders waren sjiitische militieleden. In de alawitische wijken van Homs en in de alawitische dorpen rondom de stad heeft het regime de inwoners van wapens voorzien. Het is duidelijk dat deze milities nauw samenwerken met het regeringsleger. Het is moeilijk om een aantal te plakken op deze militieleden maar er kan redelijkerwijze gesteld worden dat het meerdere tienduizenden mannen betreft (volgens de commandant van de Iraanse Revolutionaire Gardisten zouden de Volkscomités 50.000 leden tellen bedragen). Zoals het Institute for the Study of War opmerkt is het steeds moeilijker om een onderscheid te maken tussen regerings soldaten en militieleden. Foto's die in de Iraanse pers verschenen zijn tonen pro-regime eenheden actief in de wijk Midan in Damascus. De helft van de mannen draagt helmen, de andere helft baseballpetjes. Soldaten dragen soms T-shirts zoals de militieleden terwijl lokale inwoners de militairen aflossen aan checkpoints. Het wordt op zo'n manier steeds minder evident om vast te stellen wie soldaat is en wie lokaal militielid. Begin 2013 zouden zo'n 10.000 militieleden hebben deelgenomen aan een offensief van het regeringsleger in Homs. In februari zouden pro-regeringsmilities honderden soennitische burgers hebben gekidnapt in dorpen rondom Idlib. Er is tevens gesignaleerd dat er een militia actief is bestaande uit 500 (alawitische) vrouwen. Sinds het begin van 2013 heeft president Assad geprobeerd de ongeregelde milities een wat meer formele structuur te geven en is overgegaan tot het vormen van een koepelorganisatie genaamd de Nationale Defensiekrachten (Quwat ad-Difa'a al-Watani).

Zoals reeds opgemerkt verlenen de Iraanse Revolutionaire Garde en de Libanese Hezbollah reeds geruime tijd steun aan het regime van Assad, aanvankelijk zoals hierboven uiteengezet als trainers

⁷² BBC World, 29/05/2012, [url](#); Bloomberg, 01/06/2011, [url](#); MSNBC, 02/03/2012, [url](#); The Guardian, 31/05/2012, [url](#); The Independent, 27/05/2012, [url](#); BBC World, 07/06/2012, [url](#)

van Syrische lokale militieën.⁷³ Teheran verleent ook aanzienlijke materiële steun aan Damascus. De Iraanse strijders zijn gegroepeerd in twee formaties, de Revolutionaire Garde en een elite-eenheid: de Quds-brigade (Jeruzalembrigade). De respectievelijke commandanten van deze eenheden, generaal-majoor Mohammad Ali Jafari en generaal-majoor Qasem Suleimani zijn persoonlijk nauw betrokken bij de inzet van hun strijders in Syrië.⁷⁴ Officieel zijn de Iraniërs in Syrië ter protectie van het schrijn van Sayida Zeinab, een dochter van Ali. Het heiligdom bevindt zich in de gelijknamige wijk zeven km ten zuiden van Damascus en is stevig in handen van de Iraniërs en de Hezbollah.⁷⁵ De rol van de Hezbollah is in de loop van 2013 sterk gegroeid. Volgens onbevestigde geruchten zouden Hezbollah-strijders reeds begin 2012 samen met het regeringsleger gevochten hebben tegen rebellen in Zabadani, een stad aan de grens met Libanon. De Hezbollah ontkende toen elke betrokkenheid bij gevechten in Syrië. In oktober 2012 sneuvelde de militaire commandant van de Hezbollah in Syrië, Ali Hussein Nassif, bij gevechten nabij Qusayr.⁷⁶ Begin juni 2013 wist het Syrische regime de stad Qusayr, tussen de Libanese grens en Homs, in te nemen. Deze belangrijke overwinning was mogelijk geworden door de inzet van honderden Hezbollah-strijders. In de dagen erna bleek dat een deel van de Hezbollahstrijders naar Aleppo was vertrokken om daar regimetroepen bij te staan.⁷⁷ Ten noorden van Aleppo, op de weg naar Azaz liggen twee sjiitische gemeenten, waar de lokale bevolking door het regime bewapend is en sinds juni 2013 assistentie krijgt van een grote groep manschappen van de Hezbollah. Ook in Homs zou de organisatie in die periode aan de zijde van het regime hebben gestreden.⁷⁸ Als president Bashar al-Assad op 1 augustus 2013 publiekelijk verklaarde er zeker van te zijn dat hij de rebellen kan verslaan dan is dat zeker voor een deel te danken aan de aanzienlijke bijdrage die de Hezbollah heeft geleverd in de recente militaire successen van het regime.⁷⁹

Er is ten slotte een groeiende groep Iraakse sjiieten die zich aan de zijde van het regime heeft geschaard. Het betreft hier strijders die nauwe banden hebben met Iran. Begin 2012 al sneuvelde een eerste Iraakse sjiiet, Jafar Athab, lid van een groep genaamd Asa'ib Ahl al-Haq bij gevechten in Hama. Hij werd in Bagdad onder grote belangstelling begraven. Sindsdien zijn honderden Iraakse vrijwilligers toegestroomd, officieel eveneens ter protectie van het schrijn van Sayida Zeinab. Ze hebben zich gegroepeerd in de Abu al-Fadl al-Abbas-brigade (genoemd naar een broer van kalief Ali). De eenheid zou zo'n 500 manschappen tellen.⁸⁰

Het Syrische regime heeft voorts bevoorrechte banden met het Volksfront voor de Bevrijding van Palestina – Algemeen Commando (PFLP-GC) van Ahmed Jibril. Deze radicale linkse groepering heeft zich aan de kant van Assad geschaard en probeert te voorkomen dat er leden van de Palestijnse

⁷³ Institute for the Study of War, 03/2013, [url](#)

⁷⁴ Institute for the Study of War, 05/2013, [url](#)

⁷⁵ La Presse, 30/04/2013, [url](#)

⁷⁶ Institute for the Study of War, 05/2013, [url](#)

⁷⁷ Haaretz, 05/06/2013, [url](#); The Independent, 16/06/2013, [url](#)

⁷⁸ Arab Times, 01/07/2013, [url](#)

⁷⁹ Reuters, 01/08/2013, [url](#)

⁸⁰ Institute for the Study of War, 05/2013, [url](#); The Telegraph, 31/10/2012, [url](#)

vluchtelingengemeenschap zich zouden aansluiten bij de rebellen. In december 2012 slaagden Palestijnen die sympathiseren met de rebellen er echter in om het het PFLP-GC grotendeels uit het grote Palestijnse vluchtelingenkamp Yarmouk te verdrijven.⁸¹

2.1.2. Contra Regime

De oudste militaire eenheid van de Syrische gewapende oppositie is het in de zomer van 2011 opgerichte Free Syrian Army (FSA, al-jayš as-suri al-ħurr). De eerste gevechtsgroepen van de FSA bestonden uit deserteurs waarvan er velen aanvankelijk de Turkse grens waren overgevlucht. Later sloten gewapende, hoofdzakelijk soennitische, burgers zich bij hen aan. Er werd een hoofdkwartier opgezet in Turkije en een commandant aangeduid, de gedeserteerde luchtmachtkolonel Ryad al-Asaad. Zijn gezag bleek al gauw vrij theoretisch te zijn en vele FSA-eenheden opereerden onafhankelijk van elkaar. Bovendien werd de positie van al-Asaad betwist door andere overgelopen officieren. Generaal Mustafa al-Sheikh richtte in februari 2012 de rivaliserende 'Hoge Revolutionaire Raad' op. In de zomer van 2012 verzoenden al-Asaad en al-Sheikh zich en kwam de Raad weer onder het gezag van het FSA. De interne verdeeldheid had de reputatie van de FSA echter ernstig geschaad en bovendien begonnen in deze periode steeds meer strijders zich aan te sluiten bij religieuze, vaak salafistische, groepen. In een poging zijn gezag te herwinnen en de militaire oppositie tegen het Syrische regime een eenheidsstructuur te verschaffen werd op 7 december 2012 in het Turkse Antalya een dertig leden tellende Supreme Military Command (SMC) opgericht. De rol van al-Asaad en al-Sheikh was uitgespeeld. De nieuwe sterke man was generaal-majoor Salim Idris. Op het terrein bleef de slagkracht van het FSA echter behoorlijk beperkt, ook al omdat een deel van het opperbevel zich in het buitenland (Turkije) bevond. In december 2013 leed het Free Syrian Army een aanzienlijk gezichtsverlies toen rebellen van het Islamitisch Front (IF) het hoofdkwartier van het FSA in noord-Syrië innamen en Idris op de vlucht joegen.⁸² Op 16 februari 2014 werd Idris aan het hoofd van de FSA/SMC opgevolgd door brigade-generaal Abdel-ilah Albashir.⁸³

Een veel aanzienlijker militaire rol speelden twee koepels van islamistische rebellengroeperingen, met name het Syrian Liberation Front (SLF) en het Syrian Islamic Front (SIF). Het Syrian Liberation Front was een gematigde Islamistische organisatie die in september 2012 werd opgericht. Leider was Sheikh Ahmed Issa van de Suqour al-Sham Brigade. Hoewel het SLF geen deel uitmaakte van de FSA, uit misprijzen dat de commandanten van deze organisatie zich in Turkije bevonden, heeft de koepel wel laten weten broederlijke relaties met het FSA na te streven. Het SLF heeft positief gereageerd op de creatie van het SMC en drie van zijn commandanten bevonden zich in de dertigkoppige raad, met name Ahmed Issa (Suqour al-Sham), Abdel Qadir Salah (Tawhid) en Osama al-Jinidi (Farouq). Het ISW vermeldt de volgende brigades:

⁸¹ Reuters, 17/12/2012, [url](#)

⁸² The Wall Street Journal, 11/12/2013, [url](#)

⁸³ Al-Jazeera, 18/02/2014, [url](#)

- Tawhid brigade : Aleppo
- Suqour al-Sham : Idlib, Hama
- Al-Iman brigade : Hama
- Farouq bataljons : Homs, Hama, Aleppo, Damascus
- Suqour Homs bataljon : Homs
- Shaheed Ahmed Ouda bataljon : Homs
- Shuhada Baba Amr bataljon : Homs
- Mohammed ibn Abdullah bataljon : Homs
- Jund Allah bataljon : Homs
- Homs brigade : Homs
- Fursan al-Haq bataljon : Homs
- Qal'at Homs bataljon : Homs
- Ansar al-Islam : Damascus
- Deir ez-Zor Revolutionary Council : Deir ez-Zor
- Amr bin al-A'as brigade : Deir ez-Zor
- Suqour al-Kurd brigade : al-Qamishle
- Islam brigade : overal⁸⁴

Het Syrian Islamic Front (SIF) was een veel radicalere koepel dan het SLF. Deze formaties zijn duidelijk van salafistische snit. De formatie is op 21 december 2012 gecreëerd en streefde de oprichting na van een theocratische staat bestuurd door een shura-raad. In weerwil hiervan eiste het SIF niet de oprichting van een Islamitisch kalifaat, maar wilde het zijn eisen realiseren binnen de context van een Syrische staat. Leider van het SIF was Abu Abdullah al-Hamawi van Ahrar al-Sham. Het SIF had minder nauwe contacten met de SMC dan het SLF en heeft er maar één vertegenwoordiger, de leider van de al-Haqq-brigade. Wel kon het gebeuren dat er op het terrein operationeel werd samengewerkt. De ruggengraat van de SIF werd gevormd door het nationaal opererende Ahrar al-Sham. Het ISW vermeldt de volgende brigades:

- Ahrar al-Sham : overal
- Harakat al-Fajar al-Islamiya : Aleppo
- Mus'ab bin Ameer brigade : Aleppo
- Ansar al-Sham brigade : Lattaqiah
- Jama'at al-Tali'a al-Islamiya : Idlib
- Al-Haq brigade : Homs
- Al-Iman gevechtsbrigade : Rif Damascus
- Al-Hamza bin Abdul-Mutallab brigade : Rif Damascus
- Suqour al-Islam : Rif Damascus

⁸⁴ Institute for the Study of War, 03/2013, [url](#)

- Saraya al-Mahan al-Khassa : Rif Damascus
- Jeish al-Tawheed : Deir ez-Zor⁸⁵

Het Syrian Liberation Front (SLF) en het Syrian Islamic Front (SIF) vielen echter in de loop van 2013 uiteen. Op initiatief van Saudi Arabië zag op 22 november 2013 een nieuwe rebellencoalitie het licht, met name het Islamic Front (IF). De koepel verwerpt representatieve democratie en secularisme en wil de oprichting van een islamitische staat, geregeerd door een Shura-raad en gebaseerd op de principes van de Sharia. De volgende groepen maken deel uit van het IF:

- Tawhid brigade, voorheen SLF
- Suqour al-Sham, voorheen SLF
- Jaysh al-Islam, voorheen SLF
- Ahrar al-Sham, voorheen SIF
- Al-Haq brigade, voorheen SIF
- Ansar al-Sham brigade, voorheen SIF
- Koerdisch Islamitisch Front ⁸⁶

In januari 2014 sloten bepaalde onderdelen van het IF zich aan bij de rebellen die de strijd aanboden tegen ISIS in o.a. Aleppo.⁸⁷

Naast IF zijn er nog een aantal onafhankelijk opererende rebellengroeperingen in Syrië die al dan niet banden onderhouden met het SMC. We vermelden onder meer in het noorden van het land de Shuhada Suriya brigade, het Fajr al-Islam bataljon, de Dara al-Thawra brigade, de Umma brigade en in het zuiden van het land de al-Furqan brigade en de Ahfad al-Rasul brigade. De Umma-brigade is een gemengde Syrisch-Libische eenheid die opereert vanuit Maraath al-Numan. Aangaande de historische Khalid bin Walid brigade die eind 2011/begin 2012 in Homs en Rastan zwaar slag heeft geleverd met het Syrische leger, ze is volgens ISW opgeheven en de commandanten hebben met hun strijders onderdak gevonden in andere eenheden, hoofdzakelijk de Farouq-bataljons.⁸⁸ Voorts zijn er in Syrië een aantal lokale rebellengroeperingen. Hoewel duidelijk van moslimsignatuur zijn deze formaties zeker geen islamistische scherpslijpers en hebben ze grote moeite met het optreden in Syrië van de aan al-Qaeda geaffilieerde groeperingen, in de eerste plaats de Islamitische Staat in Irak en Syrië (ISIS). Ingevolge het brutale optreden van die laatsten hebben een aantal lokale verzetsgroeperingen zich aaneengesloten onder de naam het Leger van de Mudjahedin. Voornaamste componenten van deze groep zijn de 19de divisie van de FSA, Fastaqim Kama Umirt, de Nur al-Din al Zanki islamitische brigade en de al-Noor Islamitische beweging. Samen met

⁸⁵ Institute for the Study of War, 03/2013, [url](#); Swedish Institute of International Affairs, 03/2013, [url](#)

⁸⁶ Al-Jazeera, 22/11/2013, [url](#); Al-Monitor, 11/12/2013, [url](#); Associated Press, 22/11/2013, [url](#); Reuters, 22/11/2013, [url](#)

⁸⁷ Carnegie Endowment, 08/01/2014, [url](#)

⁸⁸ Institute for the Study of War, 03/2013, [url](#); Institute for the Study of War, 09/2012, [url](#)

onderdelen van het IF hebben deze Mudjahedin begin januari aanvallen uitgevoerd op stellingen van ISIS.⁸⁹

Op 24 januari 2012 deed al-Qaeda officieel zijn intrede in het Syrische conflict met een video die op jihadistische websites werd gepost. De naam die al-Qaeda aannam in Syrië was voluit het 'Steunfront voor de mensen van Syrië van de Mujahedin van Syrië in de plaatsen van de Jihad' (Jabhat al-Nusra li-Ahl al-Sham Min Mujahideen al-Sham fi Sahat al-Jihad), kortweg Jabhat al-Nusra. Leider is Abu Mohammed al-Golani. Volgens de mededeling bestaat de groep uit veteranen van andere jihadistische oorlogen. Aanvankelijk waren er veel Syriërs bij die eerder in de burgeroorlog in Irak hadden gevochten. In de loop van 2012 voegden ook Palestijnse en Libanese (Fatah al-Islam) jihadisten zich bij hen. In eerste instantie deed de groep van zich spreken middels bloedige (zelfmoord)aanslagen, onder meer een autobom nabij een installatie van de Militaire Veiligheid in Damascus die het leven kostte aan 55 mensen. Vanaf medio 2012 begonnen de strijders van Jabhat al-Nusra ook zelf actief deel te nemen aan de gevechten, vooral in het noorden en oosten van Syrië. Ze hebben in verschillende confrontaties successen behaald die hun *standing* bij de andere Syrische rebellengroeperingen hebben verhoogd. Jabhat al-Nusra heeft geen enkele band met het SMC, maar onderhield op het terrein wel vrij goede contacten met de brigades van het SLF en SIF en naderhand het IF.

In april 2013 verscheen een nieuwe uiterst radicale speler in Syrië, een groep die naarmate het jaar vorderde een steeds grotere rol ging spelen in het conflict. Het betrof de Islamitische Staat in Irak en Syrië (ISIS), ook genoemd de Islamitische Staat in Irak en de Levant (ISIL). Hun leider, Abu Bakr al-Baghdadi verklaarde dat ISIS en Jabhat al-Nusra gefusioneerd waren, wat door de leider van al-Nusra, al-Golani, meteen werd ontkent.⁹⁰ ISIS beschikte aanvankelijk over 7000 ervaren strijders en is zonder twijfel de meest extreme islamitische groep die deelneemt aan de Syrische burgeroorlog. De organisatie lijkt meer geïnteresseerd in het bezetten van grondgebied dan in het verslaan van het regime-Assad en in deze territoria die ze onder controle hebben wordt meteen de sharia opgelegd. ISIS is verantwoordelijk voor sectaire moorden, onder meer op Alawieten en treed bijzonder wreedaardig op tegen iedereen die hun gezag in vraag stelt. Journalisten, burgeractivisten en hulpverleners worden gekidnapt, gevangengezet en soms gedood. De groep stond tot voor kort sterk in de provincies Deir-ez-Zor, Aleppo en ar-Raqqa. De gelijknamige hoofdplaats van de laatste provincie was in maart 2013 door gematigde rebellen veroverd op het Syrische regeringsleger. Twee maanden later bezette ISIS de stad, doodde verschillende alawieten en legde zeer strikte islamitische regels op. Ondanks pogingen van andere rebellengroeperingen om de stad te bezetten is ISIS er tot op heden de baas. Nabij Aleppo-stad bezet ISIS ook de vrij grote steden al-Bab en Manbij. In het noorden waren er eind 2013 regelmatig gevechten tussen ISIS en de Koerdische PYD. Veel Syriërs beschouwen ISIS, in tegenstelling tot het Nusra-front, als 'vreemde bezetters'.⁹¹ Op 18

⁸⁹ Al-Akhbar, 06/01/2014, [url](#)

⁹⁰ Agence France Presse, 10/04/2013, [url](#); Memri, 08/04/2013, [url](#)

⁹¹ The New York Review of Books, 27/12/2013, [url](#)

september 2013 verdreef ISIS het FSA uit de noordelijke grensstad Azaz, in de provincie Aleppo.⁹² Een en ander zorgt ervoor dat de verhoudingen tussen ISIS en vrijwel alle andere rebellengroepen eind 2013 aanzienlijk verslechterden. In december 2013 doodden ISIS-leden een hooggeplaatste commandant van Ahrar al-Sham (IF).⁹³ De gespannen situatie kwam op 3 januari 2014 tot uitbarsting toen het FSA, het Islamitische Front en het Leger van de Mudjahedin posities van ISIS aanvielen in de provincies Aleppo en Idlib.⁹⁴ Na vier dagen felle gevechten wist de rebellencoalitie ISIS eveneens te verdrijven uit de provinciale hoofdplaats ar-Raqa.⁹⁵ Enkele dagen later heroverden de Al Qaeda-rebellen de stad. ISIS werd echter definitief verdreven uit de stad Aleppo.⁹⁶ ISIS ontruimde z'n hoofdkwartier in deze stad, maar executeerde eerst nog vele mannen die daar gevangen werden gehouden.⁹⁷ Medio februari 2014 sloot het Nusra-front zich aan bij andere rebellen en verdreef ISIS uit verschillende strategische locaties in de provincie Deir-ez-Zor.⁹⁸ Begin maart trok ISIS zich eveneens terug uit de provincie Idlib en uit de grensstad Azaz ten noorden van Aleppo.⁹⁹ Elders in Syrië consolideerde de groep zich echter en vestigde ze zich duurzaam in ar-Raqa, Maskanah, al-Bab, Manbij, Ash-Shaddadah en delen van Deir ez-Zor. Zoals blijkt uit een rapport van het Institute for the Study of War heeft ISIS een deel van de overheidsfuncties overgenomen. Ze zorgt voor bevoorrading, medische zorg, onderwijs, rechtspraak en veiligheid. Een speciale sharia-politie waakt over de zeer strikte implementatie van de Islamitische wetgeving.¹⁰⁰ Op 29 juni 2014 wijzigde ISIS haar naam naar Islamitische Staat (IS) en riep het een kalifaat uit.¹⁰¹

Een groep Palestijnse vluchtelingen die sympathiseren met de rebellen heeft eind 2012 een Stormbrigade (Liwa al-Asifah) opgericht. In december 2012 is deze eenheid erin geslaagd om het PFLPP-GC van Ahmed Jibril, dat met het regime sympathiseert na twaalf dagen vechten grotendeels te verdrijven uit het vluchtelingenlamp Yarmouk, in het zuiden van Damascus.¹⁰²

Er zijn ook enkele kleinere Koerdische rebellenformaties die samenwerken met de Syrische oppositie. De voornaamste zijn de Brigade Saleh el-Din, onder leiding van kolonel Shawqi Othman. Deze groep zou banden hebben met de Koerdische Azadi-partij en met Salah Badruddin, voormalig leider van de KPUPS, voorts het Bataljon Mishal Tammo, de militaire arm van de Syrisch-Koerdische Toekomstpartij. Deze formaties leggen niet zoveel gewicht in de schaal.¹⁰³

⁹² The Washington Post, 19/09/2013, [url](#)

⁹³ The Telegraph, 09/01/2014, [url](#)

⁹⁴ Los Angeles Times, 05/01/2014, [url](#)

⁹⁵ The Guardian, 06/01/2014, [url](#)

⁹⁶ Al-Arabiya, 08/01/2014, [url](#); Asharq al-Awsat, 07/01/2014, [url](#)

⁹⁷ BBC World, 08/01/2013, [url](#)

⁹⁸ Al-Arabiya, 10/02/2014, [url](#)

⁹⁹ Aks-Alser, 20/03/2014, [url](#); The Guardian, 04/03/2014, [url](#)

¹⁰⁰ Institute for the Study of War, 01/08/2014, [url](#)

¹⁰¹ The Guardian, 30/06/2014, [url](#)

¹⁰² Reuters, 15/12/2012, [url](#)

¹⁰³ Syria Deeply, 24/01/2013, [url](#), Syrian Revolution 2011, 20/02/2012, [url](#)

2.1.3. Neutrale Groepen

De belangrijkste Koerdische militaire formatie in Syrië is de militaire vleugel van de Partiya Yekîtiya Demokratik (PYD), de Volksverdedigingseenheden, Yekîneyên Parastina Gel (YPG). In juli 2012 trok het Syrische leger zich terug uit de meeste Koerdische plaatsen aan de noordgrens met Turkije. Hun posities werden overgenomen door gewapende militanten van de PYD. Volgens de oppositie had er hierover ruggespraak plaatsgevonden met de Syrische autoriteiten. Zelf stelde de PYD dat het regime de plaatsen ontruimd had na een 'ultimatum' van de partij. In het najaar van 2012 braken gevechten uit tussen oppositiestrijders en YPG-leden in de Koerdische wijken van Aleppo en in Ras al-'Ayn. Pas in het voorjaar van 2013 kon een fragiel bestand bereikt worden.¹⁰⁴ Eind maart 2013 drongen regeringstroepen en rebellen de Koerdische wijken van Aleppo binnen. De lokale YPG's sloten zich aan bij de oppositiestrijders. De PYD-strijders streden dus in Aleppo zij aan zij met de rebellen, maar leverden elders in het land slag met de rebellen.¹⁰⁵ Medio 2013 bleven de YPG's en de rebellen, waaronder Jabhat al-Nusra, met tussenpozen slag leveren met elkaar, op verschillende plaatsen in Syrië, waaronder Ras al-'Ayn.¹⁰⁶

2.2 Intensiteit van het geweld

Het is onmogelijk om het dodental van de Syrische burgeroorlog exact te bepalen, maar begin april 2014 meldde Reuters op gezag van het Londense Syrian Observatory for Human Rights dat er meer dan 150.000 mensen zijn gedood.¹⁰⁷ Associated Press citeerde eind juli 2014 andere activisten die het aantal slachtoffers op 170.000 schatten.¹⁰⁸

De Syrische oppositiewebsite Syrian Martyrs gaat uit van een conservatievere schatting. De organisatie heeft op 31 juli 2014 weet van 112.253 geregistreerde doden. Daarvan zouden er 24.567 strijders zijn, de rest burgers. Uitgesplitst per provincie is sprake van de volgende cijfers:

Rif Damascus:	26.550
Aleppo:	22.020
Homs:	14.902
Idlib:	11.875
Dara'a:	9883
Damascus:	8285
Hama:	7634
Deir ez-Zor:	6250

¹⁰⁴ International Crisis Group, 22/01/2013 [url](#); Henry Jackson Society, 2012, [url](#)

¹⁰⁵ International Herald Tribune, 01/04/2013, [url](#)

¹⁰⁶ Al-Monitor, 16/07/2013, [url](#)

¹⁰⁷ Reuters, 04/04/2014, [url](#)

¹⁰⁸ Associated Press, 29/07/2014, [url](#)

Ar-Raqqa:	1527
Lattaqiah:	1092
Al-Hassakeh:	887
Quneitra:	732
Tartus:	537
As-Suweida:	79

Zo'n 89% van de doden zouden mannen zijn en 11% vrouwen. Voorts verhoudt het aantal burgerdoden zich tegenover 'militaire' doden van 78% tegen 22%. Onder deze burgerdoden zouden een kleine 10% minderjarig zijn.¹⁰⁹

2.3 Geografische situering van het geweld

Zoals hierboven uiteengezet is het geweld in Syrië ongelijk verspreid. Acht provincies zijn zwaar getroffen, in dalende orde van slachtoffers Rif Damascus, Homs, Aleppo, Idlib, Dara'a, Hama, Damascus en Deir ez-Zor. In Damascus hoofdstad dient een onderscheid gemaakt tussen het centrum van de stad en de buitenwijken. Niet toevallig zijn de gebieden met de meeste slachtoffers hoofdzakelijk soennitisch. Zes provincies lijken voor het grootste deel aan het geweld te ontsnappen, met name Lattaqiah, Tartus, Raqqa, Hassakeh, Quneitra en Suweida. Met uitzondering van Raqqa worden deze relatief rustige provincies in hoofdzaak bewoond door minderheden. Overlopen we de geografische situering van het geweld:

2.3.1. Damascus en Rif Damascus

Gezien het grote belang van de hoofdstad heeft het regime er van in het begin voor geopteerd om een proportioneel grote troepenmacht in de Damascus en omgeving te handhaven, waaronder de Republikeinse Garde, Special Forces en de onderdelen Vierde Gemechaniseerde Divisie. Deze en andere militairen zijn van bij de aanvang van de revolte tegen betogers ingezet. Begin 2012 werden militaire eenheden gestuurd om op te treden tegen rebellen in Zabadani, aan de Libanese grens. Belangrijke soennitische bolwerken in de buurt van de hoofdstad zijn in het noordoosten Harasta en Douma (de hoofdstad van Rif Damascus) en in het zuidwesten Maadamiya en Daraya. Gedurende het hele jaar 2012 leverde de 41ste Pantserbrigade slag met rebellen in Douma en Harasta terwijl vanop de Qasiounberg en vanuit Judayat Artuz Syrische elitetroepen raketten afschoten op Maadamiya en Daraya. De internationale luchthaven van de stad bleef al die tijd stevig in handen van een bataljon van de Republikeinse Garde. Ook de weg van de luchthaven naar de hoofdstad bleef onder controle van het regime vermits ze loopt tussen Sayida Zeinab en Jaramana, voorsteden waar respectievelijk sjiitische en druzisch/christelijke milities de plak zwaaien. Gedurende 2012 en

¹⁰⁹ Free Syria, 31/07/2014, [url](#)

2013 bleef de Republikeinse Garde onafgebroken slag leveren in de oostelijke soennitische voorsteden van Damascus. Dit is een cluster van gemeenten die onder meer Irbin, Hamuriyeh, Saqba, Kafr Batna en Jisreen omvat en gemeenzaam wordt aangeduid met de verzamelnaam 'al-Ghouta'. Eind juli 2012 lanceerden rebellen 'Operatie Vulkaan', een aanval op de binnenstad van Damascus. De oppositiestrijders slaagden erin enkele wijken een week vast te houden alvorens zich terug te trekken. Het regime zette in haar tegenoffensief onder meer helikopters in. Sedertdien is het stadscentrum van Damascus weer stevig in handen van het regime. De aanval op de hoofdstad heeft echter voor gevolg dat het regime er voor opteert veel mankracht te blijven samentrekken in en rond Damascus, middelen die niet kunnen ingezet worden in het noorden en het oosten van het land waar de oppositie dan ook terreinwinst heeft geboekt. Schattingen stellen dat niet minder dan de helft van de effectieven van het Syrische leger zich in Damascus-hoofdstad en Rif Damascus bevinden. In de eerste helft van 2013 is het regime er niet in geslaagd om een blijvende greep te krijgen op Douma, Harasta, al-Ghouta, Maadamiya en Daraya. Deze steden worden dan ook zeer vaak door de luchtmacht, met artillerie en zelfs ballistische raketten bestookt. Ook in het hoofdstedelijk gebied zelf werd er in bepaalde soennitische wijken sporadisch gevochten onder andere in Barzeh, Jobar en Zamalka.¹¹⁰ Op 8 augustus werd in de streng bewaakte al-Malki wijk in het regeringscentrum een aanslag gepleegd op het leven van president Bashar al-Assad, toen de president zich in een zwaar gepantserd konvooi met terreinwagens op weg begaf naar de Anas Bin Malik moskee voor het gebed van Eid al-Fitr, het einde van de Ramadan. Op het konvooi werden verscheidene raketten afgeschoten. Assad bleef ongedeerd. De mislukte aanslag kan het regime slechts gesterkt hebben in het idee dat de strijd om de hoofdstad een absolute prioriteit bleef. In de zomer van 2013 waren er *grosso modo* drie grote centra van rebellenverzet in Damascus. Er was een zuidwestelijk front, omvattende Maadamiya en Daraya. Dit rebellengebied werd aan de noordzijde begrensd door de uitgestrekte militaire luchthaven van Mezze, stevig in handen van het regime. Er was een tweede zuidelijk rebellenfront omvattende de gemeenten Sbeinah, Hujeira, Buweida, Dhiyabiya en Husseiniya. Dit rebellenbolwerk werd aan de noordzijde begrensd door de voorstad Sayida Zeinab, waar zich een belangrijk sjiitisch heiligdom bevindt, en die stevig in handen is van Iraanse, Iraakse en Libanese (Hezbollah-)vrijwilligers. Het belangrijkste rebellengebied bevond zich echter ten oosten van de hoofdstad, een ruim territorium, dat een cluster gemeenten omvat aangeduid met de term al-Ghouta, plus Douma, de hoofdstad van de provincie Rif-Damascus. De gemeenten van al-Ghouta behoren tot de conservatiefste soennitische plaatsen in het land en de steun van de bevolking voor de rebellen is er algemeen. Het betreft de gemeenten Irbin, Hamuriyeh, Saqba, Kafr Batna en Jisreen. Tussen al-Ghouta en Damascus liggen de buitenwijken Zamalka en Jobar. De laatste wijk is het meest vooruitgeschoven front van de rebellen bij het stadscentrum van Damascus. De frontlinie ligt in de buurt van de grote verkeersrotonde al-Abassayin. De zware gevechten die in het verleden om dit rond punt zijn gevoerd illustreren het belang dat het regime eraan hecht om zeker op deze positie stand te houden.

¹¹⁰ Institute for the Study of War, 03/2013, [url](#)

In de zomer smeedde het Syrische regime plannen om aanvallen uit te voeren op de drie voornoemde rebellenconcentraties. Volgens een studie van het Amerikaanse Institute for the Study of War was het op dat moment in Syrische militaire kringen ontwikkelde idee een vrij massale inzet van sarin-gifgas op de burgerwijken in rebellengebied. Terwijl de rebellen op deze manier ontregeld werden zou het leger een massieve aanval inzetten, *in casu* op Maadamiya en Jobar. De grootscheepse militaire operatie kreeg de naam 'Capital Shield'. Op 20 augustus 2013 werden effectief een aanzienlijk aantal raketten gevuld met gifgas afgevuurd. Ze kwamen terecht in civiele gebieden, hoofdzakelijk Maadamiya en al-Ghouta, en maakten honderden dodelijke slachtoffers. Terzelfdertijd begon een conventioneel maar buitengewoon zwaar artilleriebombardement op de beoogde doelwitten Maadamiya en Jobar. Het succes van de daaropvolgende grondoperatie bleef echter beperkt. Hoewel het regime enkele gebieden (o.a. het industrieterrein ten noorden van Jobar) wist te veroveren slaagden de rebellen er zich te midden buitengewone hevige gevechten te handhaven in de twee geïsoleerde stadswijken. Waarnemers tekenden bij de slag om Jobar de aanwezigheid op van een aanzienlijk contingent Hezbollah-strijders. Die laatsten zouden ook een meer dan instrumentele rol spelen in het derde offensief van het regime: het oprollen van de rebellenbastions ten zuiden van de stad. Deze derde aanval volgde ruim een maand later dan de stukgelopen offensieven op Maadamiya en Jobar. Mogelijk valt dit uitstel te verklaren doordat een deel van de maand september er een Amerikaanse dreiging over Syrië hing. President Barack Obama dreigde enige tijd ermee de militaire bases van het regime te bombarderen als reactie op de gifgasaanvallen. Toen deze actie, ingevolge een Russische diplomatieke tussenkomst (akkoord over de ontmanteling van de chemische wapens), niet doorging, kon begin oktober een aanval uitgevoerd worden op de zuidelijke rebellenstellingen. Het werd een groot succes voor het regime en zijn bondgenoten. Tussen 9 oktober en 13 november 2013 vielen achtereenvolgens Dhiyabiya, Husseiniya, Buweida, Al Sbeineh en Hujeira in handen van het regime. Een cruciale rol werd hierbij gespeeld door honderden Iraanse, Iraakse en Hezbollah-vrijwilligers.

In de winter van 2013-2014 is de frontlijn niet bijzonder gewijzigd. Waarnemers wijzen er echter op dat het Syrische regime in steeds toenemender mate afhankelijk lijkt te zijn van buitenlandse vrijwilligers en irreguliere Syrische milities. Het Syrische regeringsleger beschikt nog over de luchtmacht en zware artillerie, maar op het slagveld zelf spelen de strijdkrachten een steeds marginalere rol. Bovendien beschikken de rebellen over steeds betere bewapening onder meer moderne luchtafweer betaald door Saudi-Arabië.¹¹¹

Op 5 juni 2013 namen de Syrische strijdkrachten, met steun van de Hezbollah, de stad al-Qusayr in, tussen Homs en de Libanese grens. Naar het einde van 2013 identificeerde het regime een nieuwe prioriteit: al-Qalamoun, een bergketen die zich bevindt tussen al-Qusayr en Damascus. Aan de oostelijke zijde van dezen keten loopt de M5, de centrale hoofdweg tussen de hoofdstad en Homs en controle over deze route werd door het regime als cruciaal gezien. Rebellen hadden zich sinds medio

¹¹¹ Institute for the Study of War, 01/2014, [url](#)

2012 op de bergkam en in enige steden in de vallei (An Nabk, Yabrud) geïnstalleerd. Vandaaruit voerden ze regelmatig aanvallen uit op militaire konvooien en kazernes in de buurt. Langs de westzijde van Qalamoun loopt de Libanese grens en vanuit de soennitische stad Arsal in de Bekaa-vallei werden de rebellen bevoorrad. Vermits de Bekaa grotendeels onder controle staat van de Hezbollah is voor deze organisatie de beteugeling van rebellenactiviteit in Qalamoun een grote prioriteit. Hoewel het regime in oktober 2013 ervoor had geopteerd zijn krachten te bundelen in een (mislukte) poging de opstandelingen definitief te verslaan in Aleppo, bereikten Assad en de Hezbollah in november een akkoord. Op 15 november 2013 begon het offensief op Qalamoun met zware beschietingen op Qara, stad die vier dagen later werd ingenomen. In de eerste helft van december veroverde het leger ook An Nabk en de omgeving van Yabrud op de rebellen. Als reactie hebben deze zich in zuidelijke richting teruggetrokken naar Adra, ten noorden van Damascus, waar in januari 2014 hevige gevechten zijn geleverd met het leger.¹¹² Op 26 februari 2014 viel een gemengde eenheid van het Islamitisch Front en Jabhat al-Nusra in een hinderlaag van de Hezbollah en het leger in al-Ghouta. Ruim 170 rebellen werden gedood, waaronder veel buitenlandse strijders.¹¹³ De volgende weken zetten leger en Hezbollah hun offensief in het Qalamounegebergte verder. Op 16 maart 2014 veroverden ze de stad Yabrud,¹¹⁴ en op 9 april de stad Rankus.¹¹⁵ Op 26 april bezette het leger ten slotte de belangrijke stad Zabadani. Daarmee was het Qalamounegebied volledig in handen van de Syrische strijdkrachten, wat het regime in staat stelde de hoofdweg tussen Damascus en Homs te heropenen.¹¹⁶ Begin mei werd er opnieuw gevochten in Al-Ghouta, dat vanuit de luchtmachtbasis van Mleiha werd aangevallen door het leger. Een hooggeplaatste luchtmachtofficier kwam daarbij om het leven.¹¹⁷ Op 3 augustus 2014 verdreef een tegenaanval van de rebellen het leger uit de gemeente Mleiha.¹¹⁸ Begin augustus 2014 deden rebellen vanuit Aarsal in Libanon een tegenaanval in het Qalamounegebergte. Hevige gevechten met leger en Hezbollah waren het gevolg.¹¹⁹

2.3.2. Dara'a

Het Syrische leger heeft altijd een disproportionele troepenmacht gehad in Dara'a, traditioneel georiënteerd naar een mogelijk conflict met Israël. Nominaal ressorterend onder het Eerste Korps zijn belangrijke legeronderdelen gedurende het gehele conflict aanwezig gebleven op het Hauwran-plateau dat de provincie Dara'a beheerst. Tot nader order blijven in de onmiddellijke omgeving ook nog niet onaanzienlijke legeronderdelen gekwartierd nabij de Golan-hoogvlakte, in Quneitra. De rebellen hebben het hier moeilijk omdat het terrein van de Hauwran zich ook beter leent voor operaties met tanks dan bijvoorbeeld het bergachtige Idlib of het urbane Homs. Een ander gevolg is

¹¹² Institute for the Study of War, 01/2014, [url](#)

¹¹³ The Long War Journal, 26/02/2014, [url](#)

¹¹⁴ Reuters, 16/03/2014, [url](#)

¹¹⁵ The Daily Star, 09/04/2014, [url](#)

¹¹⁶ Al-Jazeera, 29/04/2014, [url](#)

¹¹⁷ Reuters, 18/05/2014, [url](#)

¹¹⁸ Institute for the Study of War, 08/08/2014, [url](#)

¹¹⁹ Institute for the Study of War, 08/08/2014, [url](#)

dat de Syrische autoriteiten tot nader order de grensovergangen met Jordanië controleren. De oppositiestrijders moeten terugvallen in guerrillatactieken en zijn er nog niet in geslaagd terrein te controleren of hun groepen strijders te versmelten in grotere eenheden van brigadeniveau zoals elders in Syrië. Over het algemeen wordt er ook minder hevig gevochten dan in het noorden.¹²⁰ In de tweede helft van 2013 is de frontlijn betrekkelijk stabiel gebleven. De voornaamste veranderingen zijn successen voor de lokale rebellen. Op 28 september 2013 maakten die zich meester van Ramtha, de zuidelijke grenspost met Jordanië.¹²¹ Eind oktober 2013 namen oppositiestrijders na bloedige gevechten het stadje Tafas in, zo'n vijftien km ten noorden van Dara'a.¹²² Eind 2013 en begin 2014 bleef het betrekkelijk rustig in Dara'a. Op 20 maart 2014 behaalde de rebellen echter een spectaculair succes toen ze onverwacht de Gharaz gevangenis wisten in te nemen in een buitenwijk van de stad Dara'a en honderden gevangenen wisten te bevrijden.¹²³ Eind april veroverden oppositiestrijders bovendien de belangrijkste militaire basis tussen Dara'a en Quneitra.¹²⁴ Medio juni 2014 boekten oppositiestrijders enige successen in de omgeving van Nawa.¹²⁵

2.3.3. Suweida

De zuidelijke provincie Suweida wordt in hoofdzaak door druzen bewoond. Ze proberen in de mate van het mogelijke zich neutraal op te stellen tussen het regime en de rebellen. Suweida is tot op heden zeer rustig gebleven. Er zijn nauwelijks gevechten gemeld.¹²⁶ Op 6 november 2013 ontplofte een bom bij het hoofdkwartier van de inlichtingendienst van de luchtmacht in de stad. Er vielen zes doden. Behalve dit incident bleef het in Suweida sindsdien bijzonder kalm.¹²⁷

2.3.4. Homs

Het regime Assad heeft een grotere troepenmacht geconcentreerd in Homs dan in het noorden of het oosten van het land. Rebellenoperaties in Homs zijn gelimiteerd sinds het brutale bombardement van begin 2012 op de soennitische wijken van de stad, die de rebellen dwong zich terug te trekken (uit o.m. Baba Amro). Wel stuurde het regime versterkingen naar de stad tijdens een tijdelijke heropleving van rebellenactiviteit in januari 2013. Het leger veroverde ook Jobar en Kafraya en ondernam een aanval tegen het rebellenbolwerk Rastan. In maart 2013 lanceerden de rebellen een grootscheeps offensief om de omsingelde wijk al-Khaldiyeh te ontzetten. Gedurende de hele maand werd er gevochten, vanaf april luwden de vijandelijkheden wat.¹²⁸ Eind juli slaagden

¹²⁰ Institute for the Study of War, 03/2013, [url](#)

¹²¹ Al-Jazeera, 29/09/2013, [url](#)

¹²² Associated Press, 25/10/2013, [url](#)

¹²³ Reuters, 20/03/2014, [url](#)

¹²⁴ EA Worldview, 25/04/2014, [url](#)

¹²⁵ Kuwait News Agency, 14/06/2014, [url](#)

¹²⁶ Stratfor, 24/01/2013, [url](#)

¹²⁷ BBC World, 06/11/2013, [url](#)

¹²⁸ Institute for the Study of War, 03/2013, [url](#)
 Institute for the Study of War, 03/2013, [url](#)

regeringstroepen en de Hezbollah er dan in om uiteindelijk Khaldiyyeh in te nemen. Buiten de stad waren regimetroepen en de Hezbollah er drie maanden eerder ook al in geslaagd om het (totaal verwoeste) al-Qusayr in te nemen, een stad die door de rebellen gebruikt werd om de rebellen in Homs te bevoorraden. Naar verluid bemiddelde de Libanese regering om de nog aanwezige opstandelingen een vrijgeleide te geven. Na de val van al-Qusayr fungeerde Tal Khalakh enige tijd als aanvoerroute voor de oppositiestrijders, maar ook deze stad werd in de zomer door het regeringsleger bezet. In Homs opende het leger in het najaar de aanval op de oude stad en enkele noordelijke wijken waar de rebellen zich verschanst hadden en vanwaar de laatste raketten afvuren op de Alawitische stadswijken.¹²⁹ De twee oppositiebolwerken ten noorden van Homs, Rastan en Talbiseh bleven in juli 2013 stevig in handen van de oppositiestrijders die deze twee plaatsjes al sinds medio 2012 bezet houden.¹³⁰ In het voorjaar probeerde het regime de bevoorrading naar de rebellen vanuit Libanon stil te leggen. Begin maart veroverde het leger het stadje Zara, vlakbij de weg tussen Homs en Tartus.¹³¹ Op het einde van de maand moesten de rebellen zich eveneens terugtrekken uit de dorpen Flita en Ras Maraa alsook de kruisvaardersburcht Krak des Chevaliers. Het regime controleerde van dan af het volledige westen van de provincie Homs.¹³² De belangrijkste gebeurtenis van mei 2014 was een pact tussen het regime en de rebellen. De laatste kregen vrije uittocht uit het stadscentrum van Homs dat al maandenlang belegerd en beschoten werd door regeringsstrijdkrachten. In ruil zouden de rebellen humanitaire konvooien doorlaten naar de sjiitische enclaves Nabil en Zahra ten noorden van Aleppo. De laatste twee steden waren ingesloten door oppositiestrijders. Ook werden er gevangenen uitgewisseld.¹³³ In juni 2014 bleef het in de provincie betrekkelijk rustig, maar midden juli lanceerde IS een aanval op het gasveld van Sha'ar ten oosten van Homs. Tientallen Syrische militairen sneuvelden, waarna IS de controle over het veld overnam, en begon aan een belegering van het nabije Hajjar-veld.¹³⁴ Op 26 juli 2014 wist het leger het Sha'arveld te heroveren.¹³⁵

2.3.5. Hama

Het regime controleerde de stad maar zeker niet het volledige omliggende platteland. In december 2012 lanceerden de rebellen een offensief tegen hoofdzakelijk door alawieten bewoonde regio's als Halfaya en Morek. Een tegenaanval van het regime begin 2013 heroverde flink wat terrein waaronder een aantal checkpoints op de snelweg Damascus-Aleppo. In februari 2013 sloegen de rebellen terug met troepen aangevoerd uit het noorden. Gedurende het grootste deel van 2013 bleef het op het front in Hama betrekkelijk rustig.¹³⁶ Het bezit van de stad is van cruciaal belang voor het regime. Het is immers vanuit deze stad dat het regime in staat is zijn belegerde troepen in Aleppo

¹²⁹ Institute for the Study of War, 01/2014, [url](#)

¹³⁰ Dekba Weekly, 29/07/2013, [url](#)

¹³¹ Los Angeles Times, 08/03/2014, [url](#)

¹³² Associated Press, 29/03/2014, [url](#); L'Orient/Le 20/03/2014, [url](#)

¹³³ CNN, 07/05/2014, [url](#)

¹³⁴ Reuters, 17/07/2014, [url](#)

¹³⁵ Institute for the Study of War, 08/08/2014, [url](#)

¹³⁶ Institute for the Study of War, 03/2013, [url](#)

over land te bevoorraden. Dat gebeurt niet via de hoofdweg vermits steden zoals Maraath al-Numan en Saraqib grotendeels in rebellenhanden zijn, wel middels een alternatieve route via al-Salamiyah, Al-Athriya, Khanasir en al-Safira. Mochten de rebellen pogingen ondernemen om Hama aan te vallen dan kan volgens ISW aangenomen worden dat het regime er alles zal aan doen om de stad te verdedigen.¹³⁷ Dat is tot op heden niet gebeurt. Wel werd er midden maart 2014 bijzonder zwaar gevochten tussen leger en rebellen voor de controle over de stad Khan Sheikhoun, op de grens tussen Hama en Idlib.¹³⁸ In mei veroverden rebellen het stadje Tel Malah, dat in het verleden vaak betwist was tussen regime en oppositiestrijders.¹³⁹ Eind juli 2014 lanceerden rebellen een offensief tegen de militaire luchthaven van Hama en tegen regeringsposities ten westen van de stad. Verschillende dorpjes werden veroverd.¹⁴⁰

2.3.6. Idlib

In maart 2012 slaagden eenheden van de Vierde Gemechaniseerde Divisie en een aantal Special Forces erin de opstandige provinciehoofdstad Idlib te heroveren. De rebellen namen de wijk naar het platteland en tot op heden is dat ongeveer de situatie gebleven. Het regime controleert Idlib-stad en de oppositie de kleine steden en dorpen (zoals Taftanaz, Binnish, Saraqeb, Marat al-Numan). Enige uitzondering is de stad Jisr al-Shughour waar Special Forces gestationeerd zijn die de verbinding met Lattaqiah moeten verzekeren.¹⁴¹ In januari 2013 behaalden de rebellen een flinke overwinning door de inname van de grote luchtmachtbasis van Taftanaz, ten noordoosten van Idlib. In de operatie speelde Suqour al-Sham (SLF) een cruciale rol. Het volgende doelwit van de rebellen was het belangrijke legerkamp Wadi al-Deif in de buurt van Maraath al-Numan.¹⁴² De Syrische luchtmacht bleef in juli 2012 regelmatig luchtaanvallen uitvoeren op door de rebellen bezette gemeenten,¹⁴³ en zette de oppositiestrijders in Idlib sinds medio 2013 in aanzienlijke mate onder druk.¹⁴⁴ ISW stipt echter aan dat het regime in Idlib erg weinig grondtroepen heeft, wel voldoende om de hoofdplaats Idlib vast te houden, maar zeker niet genoeg voor operaties elders in de provincie. Dit heeft tot gevolg dat er voor het grootste deel van 2013 een status quo heerste in dit gebied.¹⁴⁵ In het begin van 2014 ontstonden ook hier spanningen tussen rebellen en de in het gebied actieve strijders van ISIS. De laatsten trokken zich medio maart 2014 volledig uit de provincie terug.¹⁴⁶ Op 4 april versloegen rebellen het regeringsleger in Babulin, ten noorden van Khan Sheikhoun en namen de stad in.¹⁴⁷

¹³⁷ Institute for the Study of War, 01/2014, [url](#)

¹³⁸ Reuters, 17/03/2014, [url](#)

¹³⁹ Reuters, 18/05/2014, [url](#)

¹⁴⁰ Institute for the Study of War, 08/08/2014, [url](#)

¹⁴¹ Institute for the Study of War, 03/2013, [url](#)

¹⁴² Institute for the Study of War, 03/2013, [url](#)

¹⁴³ Al-Arabiya, 15/07/2013, [url](#)

¹⁴⁴ The Wall Street Journal, 20/06/2013, [url](#)

¹⁴⁵ Institute for the Study of War, 01/2014, [url](#)

¹⁴⁶ Aks-Alser, 20/03/2014, [url](#)

¹⁴⁷ Reuters, 04/04/2014, [url](#)

2.3.7. Lattaqiah

Lattaqiah is de provincie met het hoogste percentage alawieten en wordt daarom als hun thuisland beschouwd. Aanvankelijk zijn er bij demonstraties veel soennieten doodgeschoten maar tijdens de burgeroorlog is de provincie relatief rustig gebleven. Op 4 augustus 2013 lanceerden de rebellen vanuit de gemeente Salma echter 'Operatie Bevrijding van de Kust' die het strijdtoneel verplaatste naar een bergachtig gebied genaamd Jebel al-Akrad. Na zware gevechten wist het regeringsleger de opmars van de oppositiestrijders midden augustus 2013 te stuiten.¹⁴⁸ Ondanks activiteit van ISIS, die onder meer een aantal sectaire moorden heeft gepleegd op alawitische burgers, is de frontlijn in Jebel al-Akrad in de tweede helft van 2013 niet fundamenteel gewijzigd.¹⁴⁹ Na een periode van betrekkelijke rust ontvlamden in maart 2014 zware gevechten voor de controle over de grensovergang van Kasab tussen Syrië en Turkije. Hilal al-Assad, een neef van de president en heeft van de lokale pro-regime paramilitairen sneuvelde.¹⁵⁰ Na zware gevechten wisten regeringstroepen op 14 juni 2014 Kasab op de rebellen te heroveren.¹⁵¹

2.3.8. Tartus

In deze provincie vinden geen gevechten plaats. Belangrijkste gebeurtenis was een moordpartij waarbij 50 soennitische burgers om het leven kwamen, begin mei 2013, in Banyas en Bayda. Daders zouden een pro-regeringsmilitie zijn geweest.¹⁵² In de rest van 2013 en 2014 bleef het kalm in Tartus.¹⁵³

2.3.9. Aleppo

Aleppo is de eerste veertien maanden van de revolte betrekkelijk rustig geweest. In juli 2012 drongen rebellen van buiten de stad Aleppo binnen en wisten bepaalde wijken te veroveren. Het regime bediende zich bij deze gelegenheid voor het eerst van zware gevechtshelikopters om de oppositiestrijders onder vuur te nemen. Tevens bombardeerde het regeringsleger bepaalde wijken met zware artillerie, wat vele slachtoffers maakte onder de burgerbevolking. In augustus 2012 werden vervolgens ook voor het eerst gevechtsvliegtuigen ingezet. Sedertdien is er in Aleppo onafgebroken hevig slag geleverd langsheen een frontlinie die dwars door de stad loopt. De Koerdische wijken Ashrafiya en Shaykh Maksoud werden toen door PYD-militanten bezet en zijn lange tijd een neutrale entiteit buiten de gevechten gebleven. Eind maart 2013 drongen regeringstroepen en rebellen de Koerdische wijken van Aleppo binnen. De lokale YPG's sloten zich

¹⁴⁸ Institute for the Study of War, 22/08/2013, [url](#)

¹⁴⁹ Institute for the Study of War, 01/2014, [url](#)

¹⁵⁰ Al-Jazeera, 24/03/2014, [url](#); The Jerusalem Post, 23/03/2014, [url](#)!

¹⁵¹ OneIndia, 15/06/2014, [url](#)

¹⁵² Agence France Presse, 03/05/2013, [url](#)

¹⁵³ Institute for the Study of War, 01/2014, [url](#)

aan bij de oppositiestrijders. Elders in de provincie maakten de rebellen zich meester van de steden Azaz, Jarabulus (beide aan de Turkse grens), al-Bab en Manbij.¹⁵⁴

De Koerdische PYD verwierf de militaire controle over de stad Afrîn en omgeving en de stad Ayn al-'Arab (Kobani). Regelmatig waren er gevechten tussen de YPG en de rebellen, ingezonderd Jabhat al-Nusra.¹⁵⁵ In mei 2013 hadden rebellen van een groepering genaamd 'Noordelijke Storm' de luchtmachtbasis Menagh grotendeels ingenomen. In de daaropvolgende maanden werd deze inname voltooid, een operatie waarin in laatste instantie de Islamitische Staat in Irak en de Levant (ISIS) een belangrijke rol speelde. Nog in het voorjaar lanceerden de salafisten van al-Tawhid, Ahrar al-Sham en Jaysh al-Muhajireen Wal-Ansar een grootscheepse aanval op de centrale gevangenis van Aleppo en omliggende stadswijken. Het offensief faalde. Het regime maakte zich in de zomer van 2013 op om in de tegenaanval te gaan middels een offensief dat 'Noordelijke Storm' werd genoemd (niet te verwarren met de rebellengroepering met dezelfde naam). Daartoe werden militairen en Hezbollah-strijders ingevlogen in de sjiiitische gemeenten Nabil en Zahra, ten noorden van Aleppo, op de weg naar Afrîn. Hevige aanvallen op stadswijken als al-Sukhour, Maaret al-Artiq en Kafr Hamra werden eind juni door de Al-Tawhid-brigade afgeslagen. Operatie 'Noordelijke Storm' werd een sisser voor het regime. In september veroverde Ahrar al-Sham een aantal dorpen ten zuiden van Aleppo, maar terzelfdertijd braken gevechten uit tussen ISIS en andere rebellen voor de controle over de grensstad Azaz. Dit conflict tussen opstandelingen onderling stelde het regime in staat om in Aleppo het initiatief te hernemen. Vanuit Hama rukte een aanzienlijk konvooi op naar Aleppo, dat de alternatieve bevoorradingsroute via al-Salamiya en Khanasir veiligstelde. In oktober 2013 werd drie weken lang slag geleverd tussen het leger en de rebellen voor de controle over de stad As-Safira, ten zuidwesten van Aleppo. Ingevolge de bombardementen en artilleriebeschietingen ontvluchten 130.000 inwoners As-Safira. Op 1 november 2013 namen Syrische strijdkrachten de stad definitief in, wat voor het regime een aanzienlijke overwinning was, vermits het hen in staat stelde om Aleppo vanuit het zuidwesten te bevoorraden. In de volgende weken slaagden regeringsmilitairen erin om de wijken rondom As-Safira van rebellenaanwezigheid te zuiveren. Dit had tot gevolg dat het regime heden de militaire basis van Nayrab, met daarop de internationale luchthaven van Aleppo, stevig in handen heeft. Na dit succes van het regime versterkten de rebellen, vooral Ahrar al-Sham, hun aanwezigheid in de stad met strijders uit Hama en Idlib. Een en ander maakte dat het regime er sindsdien naderhand niet meer in slaagde nog verder op te rukken in Aleppo-Stad. Wel werd het stadscentrum regelmatig vanuit de lucht bestookt met zogenaamde 'barrel-bombs', met explosieven gevulde olievaten.¹⁵⁶ Medio april 2014 lanceerden het Islamitisch Front en Jabhat al-Nusra een hevig offensief in Aleppo-Stad. Ze veroverden de wijk Rashidin en maakten vorderingen in de districten Ramouseh en Jamiat al-Zahra.¹⁵⁷

¹⁵⁴ International Herald Tribune, 01/04/2013, [url](#)

Institute for the Study of War, 03/2013, [url](#); Institute for the Study of War, 03/2013, [url](#)

¹⁵⁵ Al-Jazeera, 27/07/2013, [url](#)

¹⁵⁶ Institute for the Study of War, 01/2014, [url](#)

¹⁵⁷ Al-Jazeera, 12/04/2014, [url](#)

Begin 2014 werd er gevochten tussen ISIS en andere rebellenformaties in de provincie Aleppo. Daarbij kwamen honderden strijders om het leven, waaronder de nummer twee van ISIS, de Irakees Samir al-Halefawi alias Haji Bakr.¹⁵⁸ Een ISIS-konvooi dat de Turkse grens te dicht naderde werd eind januari 2014 bestookt door Turkse gevechtsvliegtuigen.¹⁵⁹ Na aanhoudende druk van rivaliserende rebellen trok ISIS zich op 4 maart 2014 terug uit de grensstad Azaz.¹⁶⁰ In mei 2014 stemden de rebellen erin toe om hulpkonvooiën door te laten naar de sjiitische stadjes Nabil en Zahra ten noorden van Aleppo. De laatste twee plaatsen waren omsingeld door oppositiestrijders. In ruil kregen de rebellen vrije uittocht uit het stadscentrum van Homs. Ook werden er gevangenen uitgewisseld.¹⁶¹ De laatste week van juli 2014 opende IS een aanval op de luchtmachtbasis van Kuweiris, ten oosten van Aleppo, die in handen van het leger is.¹⁶²

2.3.10. Ar-Raqqa

De provincie ar-Raqqa is een dunbevolkt gebied dat hoofdzakelijk uit woestijn bestaat. Er wordt weinig gevochten. Belangrijkste keerpunt hier was de inname van de provinciale hoofdplaats door salafistische strijders begin maart 2013.¹⁶³ Geruime tijd werd het beleid waargenomen door het al-Nusrafront en een rebellenbrigade genoemd de 'Kleinzoenen van de Profeet' (Ahfad al-Rasul). In augustus 2013 werden de laatsten op gewelddadige manier uit de stad verdreven door al-Qaeda in Irak en de Levant (ISIS). Alleen Jabhat al-Nusra behield voorts beperkte eenheden in de stad. ISIS installeerde een zeer rigide islamistische bestuur in ar-Raqqa en omgeving.¹⁶⁴ Er werd in de laatste maanden van 2013 niet gevochten in ar-Raqqa. De slechte relatie tussen ISIS en andere rebellengroeperingen maakte echter dat ook hier begin januari 2014 vijandelijkheden uitbraken tussen de twee. Na vier dagen felle gevechten wist een rebellencoalitie ISIS te verdrijven uit de provinciehoofdplaats.¹⁶⁵ Enkele dagen later heroverde ISIS de stad evenwel. Jabhat al-Nusra moest ar-Raqqa definitief opgeven, terwijl ISIS-strijders Ahrar al-Sham verdreven uit Tal Abayd aan de Turkse grens.¹⁶⁶ Sindsdien heeft ISIS de stad ar-Raqqa niet meer uit handen gegeven en is het betrekkelijk rustig gebleven. Wel openden andere rebellen eind april een offensief tegen ISIS-posities in het westelijk deel van de provincie.¹⁶⁷ Op 25 juli en 7 augustus 2014 veroverde IS twee legerbasissen die nog steeds in handen waren van het Syrische regime.¹⁶⁸

¹⁵⁸ Asharq al-Awsat, 27/01/2014, [url](#)

¹⁵⁹ Al-Arabiya, 30/01/2014, [url](#)

¹⁶⁰ The Guardian, 04/03/2014, [url](#)

¹⁶¹ CNN, 07/05/2014, [url](#)

¹⁶² Institute for the Study of War, 08/08/2014, [url](#)

¹⁶³ Al-Jazeera, 05/03/2013, [url](#)

¹⁶⁴ Al-Akhbar, 08/11/2013, [url](#)

¹⁶⁵ The Guardian, 06/01/2014, [url](#)

¹⁶⁶ Al-Arabiya, 08/01/2014, [url](#); Asharq al-Awsat, 07/01/2014, [url](#); Institute for the Study of War, 01/08/2014, [url](#)

¹⁶⁷ The Times, 26/04/2014, [url](#)

¹⁶⁸ Agence France Presse, 07/08/2014, [url](#)

2.3.11. Al-Hassakeh

Ook in de provincie al-Hassakeh is het vergeleken met de rest van het land relatief rustig gebleven. De rebellenactiviteit is hier beperkt. Het regime heeft vanaf juli 2012 een aantal troepen uit het gebied teruggetrokken. Hun plaats is ingenomen door de YPG, de milite van de PYD. In het noordwesten van de provincie ligt de stad Ras al-'Ayn waar de YPG bij herhaling slag hebben geleverd met salafistische en jihadistische rebellenmilities, die uiteraard ideologische tegenstanders zijn van de linkse PYD.¹⁶⁹ Medio februari veroverden oppositiestrijders afkomstig uit Deir Ez-Zor het stadje ash-Shaddadah, zo'n zestig km ten zuiden van al-Hassakeh.¹⁷⁰ Op hetzelfde moment probeerden rebellen Tal Tamar in te nemen, een plaatsje halverwege tussen Ras al-'Ayn en al-Hassakeh. Ze werden door YPG-strijders verdreven.¹⁷¹ In mei 2013 werd alweer heftig gevochten tussen oppositiestrijders en YPG, ditmaal in Ras al-'Ayn en in de buurt van al-Hassakeh.¹⁷² Medio juli wist de YPG de rebellen uiteindelijk na zware gevechten definitief te verdrijven uit Ras al-'Ayn. De PYD-strijders namen het beheer van de grenspost met Turkije over.¹⁷³ De volgende maanden bleef het betrekkelijk rustig in de provincie al-Hassakeh. Pas in oktober werd er opnieuw slag geleverd. Ditmaal verdreven strijders van de YPG de al-Qaeda-rebellen van Jabhat al-Nusra uit al-Yarubia (Tel Koçer), een grensstad met Irak. De YPG bezette daarop de strategische grensovergang met Irak.¹⁷⁴ Opnieuw volgden enige maanden rust. In de derde week van februari 2014 werd er op twee plaatsen gevochten in de provincie: in de hoofdplaats al-Hassakeh, dat nog steeds grotendeels in handen is van het regime, bestookte het leger de rebellenwijk Ghwayran.¹⁷⁵ Terzelfdertijd namen YPG-strijders na bloedige gevechten met ISIS de kleine stad al-Jaz'ah in, tien km ten westen van al-Yarubia.¹⁷⁶ Het voorjaar van 2014 heerste er in al-Hassakeh een gespannen rust. Eind juli braken opnieuw zware gevechten uit tussen regime en YPG aan de ene zijde en ISIS (naderhand IS) aan de andere zijde. Het regime stond enig territorium af aan de PYD-administratie. Een aanval van IS op Hassakeh-stad werd door de regeringsstrijdkrachten beantwoord met een tegenaanval die hen begin augustus 2014 tijdelijk tot in de buurt van ash-Shaddadah bracht.¹⁷⁷

2.3.12. Deir ez-Zor

In de provincie Deir ez-Zor is er sinds het uitbreken van de burgeroorlog onafgebroken gevochten. Zoals Aleppo is de provinciehoofdstad betwist en loopt er een frontlijn doorheen. Het Syrische regime heeft in Deir ez-Zor slechts weinig troepen ter beschikking wat onder meer voor gevolg heeft dat de rebellen in november 2012 de grensovergang Abu Kamal en de stad Mayadin, beiden op de Eufraat, konden innemen. Sindsdien beheerst de gewapende oppositie de gehele Eufraat vanaf Deir

¹⁶⁹ International Crisis Group, 22/01/2013 [url](#)

¹⁷⁰ The Guardian, 15/02/2013, [url](#)

¹⁷¹ Kurdwatch, 26/02/2013, [url](#)

¹⁷² Syria Report, 04/05/2013, [url](#)

¹⁷³ L'Orient/Le Jour, 17/07/2013, [url](#)

¹⁷⁴ The Daily Star, 26/10/2013, [url](#)

¹⁷⁵ Kurdwatch, 20/02/2014, [url](#)

¹⁷⁶ Kurdwatch, 24/02/2014, [url](#)

¹⁷⁷ Institute for the Study of War, 08/08/2014, [url](#)

ez-Zor tot aan de Iraakse grens. Ze slaagden er echter niet in om de provinciehoofdplaats zelf in handen te krijgen.¹⁷⁸ Gedurende 2013 bleef Deir ez-Zor een verdeelde stad, waar er echter weinig verschuivingen waren op de frontlijn. Wel behaalde Jabhat al-Nusra op 23 november 2013 een belangrijke overwinning elders in de provincie toen het het Omar-olieveld veroverde, het grootste van Syrië.¹⁷⁹ Zoals elders in Syrië ontstonden in Deir ez-Zor spanningen tussen ISIS en andere rebellen. Medio februari kwam het tot gevechten tussen Jabhat al-Nusra en ISIS, waarbij de laatsten uit de provinciehoofdplaats werden verdreven.¹⁸⁰ Op 30 juli 2014 kwam de Sheitat-stam, die leeft langs de Eufraat tussen Al-Mayadin en Abu Kamal in opstand tegen IS. Tientallen IS-strijders werden gedood. Een week later verklaarde IS het gebied weer onder controle te hebben.¹⁸¹

¹⁷⁸ Institute for the Study of War, 03/2013, [url](#)

¹⁷⁹ Reuters, 23/11/2013, [url](#)

¹⁸⁰ Al-Arabiya, 10/02/2014, [url](#)

¹⁸¹ Institute for the Study of War, 08/08/2014, [url](#)

3. Aard van het geweld

Sinds het einde van 2011 bestaat er in Syrië een conflict tussen de relatief lichtgewapende rebellen en het Syrische regeringsleger dat beschikt over zwaarder wapens onder meer tanks en artillerie. Het ISW constateert dat het in Homs was waar zich, in de eerste maanden van 2012, een patroon begon af te tekenen dat kenmerkend zou worden voor het verdere verloop van het conflict. De rebellen van de Khalid Bin Walid-brigade hadden zich toen verschanst in een aantal woonwijken, onder andere het zuidwestelijk gelegen Baba Amro. Het regime poogde aanvankelijk met infanterie de wijk binnen te dringen en de rebellen te scheiden van de burgerbevolking. De hevige tegenstand van de rebellen deed hen al snel overschakelen tot een nieuwe tactiek: het massaal onder vuur nemen van de bewuste wijken met artillerie en tanks. De grote verwoestingen en vele burgerslachtoffers brachten een grote vluchtelingstroom op gang. Het gevolg van deze aanpak is dat het regime bepaalde (urbane) gebieden weer onder controle kan krijgen zonder al te hoge verliezen te lijden. In essentie zijn deze heroverde terreinen wel ontvolkt. Het Institute for the Study of War (ISW) omschrijft deze methode als 'from clear to cleanse'. Bepaalde armere families die niet over de mogelijkheden beschikten om naar het buitenland te trekken, vestigden zich in de soennitische voorsteden van Damascus, waar ze het vuur van het verzet aanwakkerden. ISW gebruikt een goede beeldspraak om het fenomeen te vatten. Volgens Maoïstische krijgskunde is de bevolking het water waarin de opstandelingen zwemmen. Een goede 'counterinsurgency'-tactiek bestaat er dan ook in om de rebellen van de bevolking te scheiden. In plaats van de vissen heeft Assad echter het meer drooggelegd. Ingevolge hiervan heeft de onrust zich echter verder verspreid. Gevolg hiervan is dan weer dat de opstand zich min of meer overal tegelijk voordoet, en het dus voor het regime onmogelijk is te compartimentaliseren en de brandhaarden afzonderlijk één na één aan te pakken. Na Homs is het regime in steeds toenemende mate woongebieden beginnen beschieten met artillerie, een soort collectieve bestraffing van de als opstandig beschouwde soennitische wijken. Deze tactiek hoeft overigens niet noodzakelijk te betekenen dat de bevolking zich tegen het regime keert vermits een aantal inwoners ook de rebellen verantwoordelijk kunnen houden voor het leed dat hen overvalt. Een en ander heeft dan ook tot gevolg dat het regime kan vasthouden aan de grote steden. Rebellencommandanten in het noorden, bv. Idlib, hebben in het verleden verklaard dat ze terugschrikken voor te massale operaties in provinciehoofdsteden omdat ze anders bang zijn dat deze steden door het regime volledig stukgeschoten zullen worden.¹⁸²

Het is goed mogelijk dat een deel van deze *cleanse*-operaties een doelbewuste strategie zijn. Vooral in de majoritair alawitische gebieden zijn er in het verleden wreedheden gepleegd op soennitische burgers, bv. Banyas, Bayda, Tal Khalakh en Ramel wat de verschrikte soennitische bevolking ertoe heeft aangezet te vluchten naar soennitische gebieden bv. Idlib. Het weggagen van mensen uit hun wijken is tegenwoordig integraal onderdeel van de *modus operandi* van het regime. In Damascus zijn onder meer in de soennitische wijken Qaboun, Tadamon en Mezze woningblokken

¹⁸² Institute for the Study of War, 03/2013, [url](#)

weggebulldozerd. Eenzelfde scenario in bepaalde wijken van Hama. Telkens worden Shabbiha waargenomen die samen met de bulldozers opereren en de inwoners verjagen voordat hun huizen worden verwoest.

Een effectief middel om de bevolking op de vlucht te jagen zijn gebeurlijke bloedbaden, zoals er zich in korte opeenvolging twee hebben voorgedaan in het voorjaar van 2012 in Taldou (provincie Homs) en al-Qubeir (provincie Hama). Ongeregelde milities die aan de kant van de regering staan zijn hier voor verantwoordelijk.¹⁸³ Eenzelfde situatie begin mei 2013, in Banyas en Bayda.¹⁸⁴

In toenemende mate zet het Syrische leger het luchtwapen in tegen opstandige woonwijken. In 2011 was daar in het geheel geen sprake van, maar sinds de lente van 2012 worden gevechtshelikopters ingezet om beschietingen uit te voeren. Toen de rebellen in de zomer van 2012 de strijd verplaatsten naar het centrum van Aleppo en de regeringstroepen daar te weinig talrijk waren om het tij te keren, werd in Damascus besloten tot het uitvoeren van bombardementen door gevechtsvliegtuigen. Dat nadat gebleken was dat de internationale gemeenschap geen vliegverbod zou afdwingen. Sindsdien heeft de Syrische luchtmacht over het gehele grondgebied bombardementen uitgevoerd, vaak op burgerdoelwitten. De toestellen van de Syrische luchtmacht hebben niet de capaciteit om precisie-acties uit te voeren ter ondersteuning van de eigen troepen. Het risico de eigen soldaten te treffen zou te groot zijn. Enige uitzondering is de MI-25 Hind gevechtshelikopter, maar het leger beschikt maar over 40 dergelijke toestellen. Sinds het najaar van 2013 dropt de Syrische luchtmacht *barrel-bombs* op de opstandige woonwijken. Dit zijn olievaten gevuld met explosieven.

De luchtmacht wordt de laatste tijd echter minder ingezet, vermoedelijk omdat het luchtwapen in 2012 intensief is gebruikt en dat bepaalde toestellen aan de grond moeten blijven, bij gebrek aan vervangingsonderdelen. Het gevolg is dat het regime sinds eind 2012 ook ballistische raketten inzet tegen rebellenbolwerken. Onder meer Daraya, ten zuidwesten van Damascus, is al vaak met dergelijke tuigen bestookt geweest.

Door het vrije gebruik van artillerie, luchtmacht en ballistische raketten slaagt het regime erin de rebellen te verdrijven uit bepaalde gebieden zonder dat het tot lijf-aan-lijf-gevechten komt. Het regime verlaat zich zoals gezegd ook op milities die bepaalde gebieden bezetten houden en door hun loutere aanwezigheid de verdere opmars van de oppositiestrijders beletten.¹⁸⁵ Een belangrijke wijziging in de situatie bracht de inzet van de Hezbollah. Deze organisatie beschikt in tegenstelling tot het Syrische leger niet over zware wapens zoals artillerie of tanks, maar wel over voortreffelijk getrainde guerrillero's, die wel in staat zijn lijf-aan-lijf gevechten uit te voeren. Dat bleek onder meer in Qusayr, waar de Hezbollah-strijders geflankeerd door Syrische tanks de stad wisten in te

¹⁸³ Institute for the Study of War, 03/2013, [url](#)

¹⁸⁴ Agence France Presse, 03/05/2013, [url](#)

¹⁸⁵ Institute for the Study of War, 03/2013, [url](#); Institute for the Study of War, 01/2014, [url](#)

nemen.¹⁸⁶ Als gevolg hiervan heeft het regime recent ook elders bepaalde gebieden kunnen heroveren.

Benevens gevechten worden er af en toe in Syrië zware (zelfmoord)aanslagen gepleegd, doorgaans op gebouwen van de veiligheidsdiensten. Hoewel SNC-bronnen beweren dat de autoriteiten hierachter zitten om de oppositie in een slecht daglicht te stellen, bestaat toch het vermoeden dat deze aanslagen het werk zijn van de al-Qaeda affiliatie in Syrië, Jabhat al-Nusra. Vaak vallen bij deze aanslagen een aanzienlijk aantal burgerslachtoffers.¹⁸⁷

Een laatste aspect van de Syrische burgeroorlog is het feit dat door het wegvallen van het gezag in bepaalde gebieden de criminaliteit sterk is gestegen. In bepaalde steden maken gewapende groeperingen de dienst uit en persen burgers af in ruil voor bescherming. Een fenomeen die het laatste jaar enorm sterk de kop heeft opgestoken is het probleem van de kidnappings. Vooral mensen uit de middenklasse zijn hiervan het slachtoffer en ingezonderd de christenen schijnen hier gevisieerd te worden.¹⁸⁸

¹⁸⁶ Le Figaro, 27/05/2013, [url](#)

¹⁸⁷ Institute for the Study of War, 09/2012, [url](#)

¹⁸⁸ BBC World, 23/04/2013, [url](#)

4. Migratiestromen

Volgens de vluchtelingenorganisatie van de VN zijn er in februari 2014 2.476.860 personen die ingevolge de Syrische burgeroorlog naar het buitenland gevlucht zijn. Daarvan zijn er 2.429.146 mensen als vluchteling bij UNHCR geregistreerd.¹⁸⁹ Voor de individuele landen kunnen de volgende cijfers worden gegeven:

Turkije	: Ruim 800.000 geschat, 804.391 geregistreerd,
Libanon	: Ruim 1.100.000 geschat, 1.092.982 geregistreerd
Jordanië	: 606.993 geregistreerd
Irak	: 218.597 geregistreerd
Egypte	: ca. 300.000 geschat, 138.321 geregistreerd
Algerije	: 25.000 geschat
Zweden	: 14.700 geregistreerd ¹⁹⁰

Op 18 augustus 2013 vond in het noorden een exodus plaats: duizenden Koerden vluchtten ingevolge gevechten tussen YPG en salafistische rebellen, naar Noord-Irak.¹⁹¹ Bovendien de vluchtelingstromen naar het buitenland zijn er ook in Syrië zelf groepen IDP's waarvan de aantallen niet bekend zijn maar die vermoedelijk in de miljoenen loopt. Zoals het Institute for the Study of War rapporteert, vluchten soennieten doorgaans naar soennitische gebieden. Oorden van bestemming zijn bijvoorbeeld het platteland van Idlib of de oostelijke voorsteden van Damascus.¹⁹² Minderheden vluchten dan weer naar plaatsen waar veel leden van hun eigen confessionele groep wonen. Voor de Christenen is dat Tartus, voor de alawieten Lattaqiah.¹⁹³ Begin april 2014 schatte Reuters het aantal naar het buitenland gevluchte Syriërs op 2,6 miljoen en het aantal IDP's op zes miljoen.¹⁹⁴

¹⁸⁹ UNHCR, 23/08/2013, [url](#)

¹⁹⁰ UNHCR geciteerd door Wikipedia, 23/08/2013, [url](#)

¹⁹¹ BBC World, 18/08/2013, [url](#)

¹⁹² Institute for the Study of War, 03/2013, [url](#)

¹⁹³ The New York Times, 22/12/2012, [url](#)

¹⁹⁴ Reuters, 04/04/2014, [url](#)

Samenvatting

Volkenrechtelijk is het Syrische conflict een intern gewapend conflict, gemeenzaam een burgeroorlog genoemd. Hoewel alle strijdende partijen zich te houden hebben aan het internationaal humanitair recht dient geconstateerd dat er bijzonder veel burgerslachtoffers vallen. Dat heeft voor een deel te maken met het feit dat de gevechten zich doorgaans afspelen in urbane gebieden en doordat het regime vaak ertoe overgaat om steden en wijken onder controle van de rebellen te bestoken met artillerie, de luchtmacht (o.a. met 'barrel bombs') en ballistische raketten. In enkele gevallen zijn ook bloedbaden aangericht onder de burgerbevolking. Medio augustus 2013 is op grote schaal gifgas gebruikt in de oostelijke voorsteden van Damascus. VN-onderzoek moet uitmaken wie voor deze oorlogsmisdaad verantwoordelijk is. De belangrijkste bellingeranten aan de zijde van het regime zijn het regeringsleger, voorts een geheel van milities, waaronder de gehate Shabbiha en buitenlandse strijders uit Iran, Irak en Libanon. De strijders aan rebellenzijde zijn het Vrije Syrische Leger, lokale milities, het Islamitisch Front, Jabhat al-Nusra en ISIS. Zij krijgen versterking van buitenlandse salafisten en jihadisten. Voorts zijn er de Koerdische strijders van de PYD/YPG. De provincies waar het hevigst gevochten wordt zijn deze gebieden waar de soennieten in de meerderheid zijn. Er kan geconcludeerd worden dat in de provincies Dara'a, Rif Damascus, Homs, Hama, Idlib, Aleppo en Deir ez-Zor sprake is van veralgemeend geweld. In Damascus-hoofdstad, Raqqa, Lattaqiah en Hassakeh wordt sporadisch gevochten maar niet voldoende om te gewagen van veralgemeend geweld. De provincies Tartus en Suweida zijn rustig. Het gebruikte geweld bestaat uit gevechten, bombardementen en gebeurlijke (jihadistische) aanslagen. Voor een deel is het een tactiek van het regime om verzetsbolwerken te ontvolken. De frontlijn is de jongste maanden relatief stabiel gebleven. Het regime houdt stevig vast aan de as Damascus-Homs-Hama-kust, de rebellen staan sterk in de rest van het land, behalve in het noorden waar PYD-milities die dienst uitmaken. Eind 2013 en begin 2014 heeft het regime, gesteund door buitenlandse sjiiitische strijders, beperkte successen geboekt in Zuidwest-Aleppo, Zuid-Damascus, Centraal-Homs en het Qalamoungebergte maar is er geenszins in geslaagd de rebellen een beslissende klap toe te brengen. In het voorjaar van 2014 er een opvallende opmars van het zeer extremistische IS (het voormalige ISIS). Naast de burgeroorlog is er eveneens een opstoot van crimineel geweld, waaronder talrijke kidnappings. Meer dan twee miljoen Syriërs zijn naar het buitenland gevlucht, waar de meesten zijn geregistreerd door het UNHCR. Ook binnen Syrië zelf zijn er miljoenen niet-geregistreerde IDP's.

Bibliografie

- Agence France Presse, *11 Syria rebels killed in clashes with Kurds*, 26/05/2013, <http://gulfnews.com/in-focus/syria/11-syria-rebels-killed-in-clashes-with-kurds-1.1188685> [geraadpleegd op 24/02/2014]
- Agence France Presse, *Al-Nusra commits to al-Qaida, deny Iraq branch merger*, 10/04/2013, <http://www.naharnet.com/stories/en/78961-al-nusra-commits-to-al-qaida-deny-iraq-branch-merger> [geraadpleegd op 18/02/2014]
- Agence France Presse, *Dozens dead in attack on Syria village: report*, 03/05/2013, <http://www.sbs.com.au/news/article/2013/05/03/dozens-dead-attack-syria-village-reports> [geraadpleegd op 22/08/2013]
- Agence France Presse, *Jihadists storm Syrian army base in Raqqa*, 07/08/2014, <http://www.dailystar.com.lb/News/Middle-East/2014/Aug-07/266346-jihadists-storm-syrian-army-base-in-raqqa.ashx#axzz3ABDbxIk3> [geraadpleegd op 12/08/2014]
- Agence France Presse, *More than 2000 killed in Syria since Ramadan began*, 25/07/2013, <http://www.timesofoman.com/News/Article-20325.aspx> [geraadpleegd op 21/08/2013]
- Ajami, F., *The Syrian Rebellion*, Stanford: Hoover Institution Press, 2012
- Al-Akhbar (Al-Hakkar, F.), *The mysterious fall of Raqqa, Syria's Kandahar*, 08/11/2013, <http://english.al-akhbar.com/node/17550> [geraadpleegd op 20/02/2014]
- Al-Akhbar (Anjarini, S.), *Syria: army of the Mujahideen challenges ISIS gains*, 06/01/2014, <http://english.al-akhbar.com/node/18130> [geraadpleegd op 18/02/2014]
- Al-Arabiya, *Arab Parliament calls on Arab League monitors to be withdrawn from Syria 'promptly'* 01/01/2012 <http://english.alarabiya.net/articles/2012/01/01/185727.html> [geraadpleegd op 02/01/2012]
- Al-Arabiya, *Assad forces launch air raids in Idlib province, killing 29*, 15/07/2013, <http://english.alarabiya.net/en/News/middle-east/2013/07/15/Assad-forces-launch-air-raids-in-Idlib-province-killing-29.html> [geraadpleegd op 22/08/2013]
- Al-Arabiya, *FSA takes full control of Menagh air base near Aleppo*, 06/08/2013, <http://english.alarabiya.net/en/News/middle-east/2013/08/06/FSA-takes-control-of-Menagh-air-base-near-Aleppo.html> [geraadpleegd op 19/08/2013]
- Al-Arabiya, *Hardly any Qaeda militants left in Aleppo*, 08/01/2014, <http://english.alarabiya.net/en/News/middle-east/2014/01/08/Syria-jihadist-HQ-in-Aleppo-falls-to-rebels.html#.Us2d6frZNPi.twitter> [geraadpleegd op 18/02/2014]
- Al-Arabiya, *Heavy gunfire in heart of Damascus as U.N. Council heads for Syria showdown* 17/07/2012 <http://english.alarabiya.net/articles/2012/07/17/226794.html> [geraadpleegd op 18/09/2012]
- Al-Arabiya *Heavy fighting in Damascus as Annan to seek Russian help to end Syria crisis* 15/07/2012 <http://english.alarabiya.net/articles/2012/07/15/226560.html> [geraadpleegd op 18/09/2012]
- Al-Arabiya, *Islamist rebels oust ISIS from Syria's Deir Ezzor*, 10/02/2014, <http://english.alarabiya.net/en/News/middle-east/2014/02/10/Islamist-rebels-oust-ISIS-from-Syria-s-Deir-Ezzor.html> [geraadpleegd op 18/02/2014]
- Al-Arabiya, *One million people displaced in Syria : U.N. chief* 15/04/2012 <http://english.alarabiya.net/articles/2012/04/15/207768.html> [geraadpleegd op 16/04/2012]

- Al-Arabiya, *Syrian army says it is in control of Aleppo, FSA denies claims*, 08/08/2012
<http://english.alarabiya.net/articles/2012/08/08/231170.html> [geraadpleegd op 18/09/2012]
- Al-Arabiya, *Syrians rally Friday to support 'free army', Arab League chief warns of civil war* 13/01/2012 <http://english.alarabiya.net/articles/2012/01/13/188035.html> [geraadpleegd op 13/01/2012]
- Al-Arabiya, *Turkish army strikes ISIS convoy in Syria*, 30/01/2014,
<http://english.alarabiya.net/en/News/2014/01/30/Turkish-army-strikes-ISIS-convoy-in-Syria.html>
 [geraadpleegd op 11/08/2014]
- Aks-Alser, (فيديو) "خان شيخون" .. والثوار يعلنون بدء معركة تحرير "خان شيخون" (Idlib volledig vrij van Daash en de rebellen verklaren de start van de slag om Khan Sheikhoun te bevrijden), 20/03/2014,
http://www.aksalser.com/index.php?page=view_articles&id=2c7cb6075195b7856adc10c4c07d2859
 [geraadpleegd op 11/08/2014]
- Ministerie van Buitenlandse Zaken – Nederland, *Algemeen Ambtsbericht Syrië 2011*, 27/12/2011,
<http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/ambtsberichten/2011/12/27/syrie-2011-12-27/algemeen-ambtsbericht-syrie-dec.pdf>
 [geraadpleegd op 02-03-2012] Het Ambtsbericht baseert zich terzake op *The Economist Intelligence Unit*, Country Profile 2008 – Syria (Londen, 24 juni 2008).
- Al-Jazeera, *Assad cousin killed in Syria's Latakia*, 24/03/2014,
<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/03/assad-cousin-killed-syria-latakia-201432320159865701.html> [geraadpleegd op 12/08/2014]
- Al-Jazeera (Atassi, B.), *Major Syrian rebel groups join forces*, 22/11/2013,
<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2013/11/major-syrian-rebel-groups-join-forces-20131122141129975421.html> [geraadpleegd op 18/02/2014]
- Al-Jazeera, *Free Syrian Army fires military chief*, 18/02/2014,
<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/02/free-syrian-army-fires-military-chief-201421742719901171.html> [geraadpleegd op 18/02/2014]
- Al-Jazeera (Goksedef, E.), *War in Syria inspires Kurdish Unity*, 27/07/2013,
<http://www.aljazeera.com/indepth/features/2013/07/2013727161533579785.html> [geraadpleegd op 22/08/2013]
- Al-Jazeera, *Students reported killed in Syria air attack*, 29/09/2013,
<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2013/09/student-deaths-reported-syria-air-raids-201392914391313718.html> [geraadpleegd op 17/02/2014]
- Al-Jazeera, *Syria rebels advance in Aleppo city*, 12/04/2014,
<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/04/syria-rebels-advance-aleppo-city-2014412101712303691.html> [geraadpleegd op 12/08/2014]
- Al-Jazeera, *Syria rebels capture northern Raqqa city*, 05/03/2013,
<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2013/03/201334151942410812.html> [geraadpleegd op 19/08/2013]
- Al-Jazeera, *Syria rebels surrender in border town*, 29/04/2014,
<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/04/syria-rebels-surrender-border-town-2014426152724543924.html> [geraadpleegd op 12/08/2014]
- Al-Monitor (Dark, E.), *Syrian FSA fades in shadow of Saudi-backed opposition front*, 11/12/2013,
<http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2013/12/syria-fsa-islamic-front-geneva-ii-jarba.html>
 [geraadpleegd op 18/02/2014]

Al-Monitor (Van Wilgenburg, W.), *Clashes re-erupt in Syria between al-Qaeada, Kurds*, 16/07/2013, <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2013/07/fighting-al-qaeda-kurdish-forces-in-syria.html> [geraadpleegd op 21/08/2013]

Arab Times, *Gulf States call for urgent security council meet*, 01/07/2013, <http://www.arabtimesonline.com/NewsDetails/tabid/96/smld/414/ArticleID/197825/reftab/96/t/Saudi-govt-calls-on-European-Union-to-arm-Syrian-rebels/Default.aspx> [geraadpleegd op 20/08/2013]

Asharq al-Awsat (Moukalled, D.), *Key al-Qaeda militant reportedly killed in Syria*, 27/01/2014, <http://www.aawsat.net/2014/01/article55328126> [geraadpleegd op 11/08/2014]

Asharq al-Awsat, *Syria: ISIS besieged by opposition fighters in Raqqa*, 07/01/2014, <http://www.aawsat.net/2014/01/article55326743> [geraadpleegd op 18/02/2014]

Associated Press (Aji, A.), *Syrian army takes two villages near Lebanon*, 29/03/2014, <http://www.dailystar.com.lb/News/Middle-East/2014/Mar-29/251659-syrian-army-retake-galamoun-towns-of-flita-ras-al-maarra-al-manar.ashx#axzz2xRnMNQAw> [geraadpleegd op 11/03/2014]

Associated Press (Karam, Z.), *Syria suffers record death toll*, 29/07/2014, http://www.huffingtonpost.com/2014/07/28/syria-death-toll_n_5626482.html [geraadpleegd op 13/08/2014]

Associated Press (Lucas, N.), *Syrian army captures suburb south of Damascus*, 13/11/2013, <http://www.utsandiego.com/news/2013/nov/13/syrian-media-troops-capture-south-damascus-suburb/> [geraadpleegd op 18/02/2014]

Associated Press (Mroue, B.), *Syrian Kurds capture border crossing with Iraq*, 25/10/2013, <http://abcnews.go.com/m/story?id=20686002&sid=76> [geraadpleegd op 18/02/2014]

Associated Press (Surk, B. en Hadid, D.), *Series of Syrian Muslim rebel brigades say they've unified under name of 'Islamic Front'*, 22/11/2013, <http://www.edmontonjournal.com/news/Syrian+activists+least+rebels+have+died+battle+army+base/9199491/story.html> [geraadpleegd op 18/02/2014]

BBC World (Bowen, J.), *Syrians live in fear as kidnappings increase*, 23/04/2013, <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-22263331> [geraadpleegd op 23/08/2013]

BBC World *Explosion damages pipeline in the Syrian city of Homs*, 15/02/2012, <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-17038164> [geraadpleegd op 22/06/2012]

BBC World, *New massacre reported in Syria's Hama province*, 07/06/2012, <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-18348201> [geraadpleegd op 23/06/2012]

BBC World, *Q&A: Syria chemical weapons disarmament deal*, 30/01/2014, <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-23876085> [geraadpleegd op 17/02/2014]

BBC World (Joshi, S.), *Syria analysis: Can Assad's army withstand growing pressure*, 09/02/2012 <<http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-16969501>> [geraadpleegd op 22/06/2012]

BBC World, *Syria clashes as Arab League meets in Bagdad*, 28/03/2012 <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-17541186> [geraadpleegd op 20/06/2012]

BBC World, *Syria conflict: reports of heavy fighting in Damascus*, 16/07/2012 <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-18851698> [geraadpleegd op 12/09/2012]

BBC World, *Syria conflict: Damascus and Suweida hit by deadly blast*, 06/11/2013, <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-24835012> [geraadpleegd op 20/02/2014]

BBC World, *Syria crisis: heavy clashes in second city of Aleppo* 22/07/2012 <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-18937514> [geraadpleegd op 12/09/2012]

- BBC World, *Syria Kurdish fighters seize border post from Islamists*, 26/10/2013, <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-24689025> [geraadpleegd op 17/02/2014]
- BBC World, *Syria rebels capture ISIS headquarters in Aleppo*, 08/01/2013, <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-25652381> [geraadpleegd op 18/02/2014]
- BBC World, *Syria crisis: rebels lose key district of Aleppo*, 09/08/2012 <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-19192413> [geraadpleegd op 14/09/2012]
- BBC World, *Syria defectors attack military base in Harasta*, 16/11/2011 <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-15752058> [geraadpleegd op 21/11/2011]
- BBC World, *Syria in civil war Red Cross says*, 15/07/2012 <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-18849362> [geraadpleegd op 12/09/2012]
- BBC World, *Syria in civil war, says UN official Herve Ladsous*, 12/06/2012 <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-18417952> [geraadpleegd op 22/06/2012]
- BBC World, *Syrian army 'responsible for rights abuses' – UN report*, 24/05/2012 <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-18188234> [geraadpleegd op 21/06/2012]
- BBC World, *Syrian troops take control of northern city of Idlib*, 14/03/2012 <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-17364372> [geraadpleegd op 20/06/2012]
- BBC World, *Syria rebels leave besieged Baba Amr district of Homs*, 01/03/2012 <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-17223472> [geraadpleegd op 20/06/2012]
- BBC World, *Syria refugees pour into Iraqi Kurdistan in thousands*, 18/08/2013, <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-23746164> [geraadpleegd op 23/08/2013]
- BBC World, *Syria tanks enter protest town Zabadani*, 13/01/2012, <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-16557204> [geraadpleegd op 16/01/2012]
- BBC World, *Syria: thousands protest in restive city of Hama*, 08/07/2012, <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-14083087> [geraadpleegd op 22/06/2012]
- BBC World, *Syria unrest: second day of fierce Damascus clashes*, 16/07/2012, <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-18859453> [geraadpleegd op: 12/09/2012]
- BBC World, *Syria unrest: who are the Shabiha*, 29/05/2012 <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-14482968> [geraadpleegd op 23/06/2012]
- Bloomberg (Razzouk, N. & Alexander, C.). *Syrian thugs are Assad's tool in protest crackdown, groups say*, 01/06/2011 <<http://www.businessweek.com/news/2011-06-01/syrian-thugs-are-assad-s-tool-in-protest-crackdown-groups-say.html>> [geraadpleegd op 23/06/2012]
- Carnegie Endowment for International Peace (Lund, A.), *Pushing back against the Islamic State of Iraq and the Levant*, 08/01/2014, <http://carnegieendowment.org/syriaincrisis/?fa=54121> [geraadpleegd op 18/02/2014]
- CNN (Abedine, S. en Mullen J.), *Evacuation truce in key Syrian city of Homs goes into effect*, 07/05/2014, <http://edition.cnn.com/2014/05/07/world/meast/syria-homs-truce/> [geraadpleegd op 12/08/2014]
- CNN (Basu, M.), *In Syria, a massacre feels eerily familiar*, 08/06/2012 <http://edition.cnn.com/2012/06/07/world/meast/syria-village-massacre> [geraadpleegd op 19/08/2013]
- Dekba Weekly, *Syrian army and Hizballah capture Homs – opening way to Aleppo and decisive Assad victory*, 29/07/2013, <http://www.debka.com/article/23154/> [geraadpleegd op 21/08/2013]

- EA Worldview (Lucas, S.), *Insurgents take key regime position in the southwest*, 25/04/2014, <http://eaworldview.com/2014/04/syria-daily-insurgents-take-major-regime-base-southwest/> [geraadpleegd op 12/08/2014]
- France24 (Jacinto, L.), *'The enforcer' who heads Syria's dreaded army division*, 04/03/2012 <http://www.france24.com/en/20120301-enforcer-who-heads-syria-army-fourth-division-maher-bashar-assad> [geraadpleegd op 22/06/2012]
- Free Syria, *Syrian revolution martyr database*, 31/07/2014, <http://syrianshuhada.com/?lang=en> [geraadpleegd op 24/02/2014]
- Haaretz (Pfeffer, A.), *Qusair in their hands, now Hezbollah is fighting for Aleppo*, 05/06/2013, http://www.haaretz.com/news/middle-east/1.528038#Scene_1 [geraadpleegd op 20/08/2013]
- Haaretz (Pfeffer, A.), *Syrian rebel leader to Haaretz: Assad's opposition will secure chemical weapons*, 28/05/2012 <http://www.haaretz.com/blogs/the-axis/syrian-rebel-leader-to-haaretz-assad-s-opposition-will-secure-chemical-weapons-1.433021> [geraadpleegd op 22/06/2012]
- Henry Jackson Society (Tanir, I., Van Wilgenburg, W. en Hossino, O.), *Unity or PYD power play. Syrian Kurdish Dynamics after the Erbil Agreement*, 2012, http://henryjacksonsociety.org/wp-content/uploads/2012/10/HJS_Unity-or-PYD-Power-Play_Report.pdf [geraadpleegd op 21/08/2013]
- Human Rights Data Analysis Group (Price, M., Klingner, J., Qtiesh, A. en Ball, P.), *Updated Statistical Analysis of Killings in the Syrian Arab Republic*, 13/06/2013, <http://www.ohchr.org/Documents/Countries/SY/HRDAG-Updated-SY-report.pdf> [geraadpleegd op 21/08/2013]
- Institute for the Study of War (Caris, C. en Reynolds, S.), *ISIS governance in Syria*, 01/08/2014, http://www.understandingwar.org/sites/default/files/ISIS_Governance.pdf [geraadpleegd op 13/08/2014]
- Institute for the Study of War (Fulton, W., Holliday, J. en Wyer, S.), *Iranian Strategy in Syria*, mei 2013, <http://www.understandingwar.org/sites/default/files/IranianStrategyinSyria-1MAY.pdf> [geraadpleegd op 20/08/2013]
- Institute for the Study of War (Holliday, J.), *The Assad regime: from Counterinsurgency to Civil War*, maart 2013, <http://www.understandingwar.org/sites/default/files/TheAssadRegime-web.pdf> [geraadpleegd op 20/08/2013]
- Institute for the Study of War (Nasief, I.), *Regime regains ground on the coast*, 22/08/2013, <http://www.understandingwar.org/backgrounder/regime-regains-ground> [geraadpleegd op 22/08/2013]
- Institute for the Study of War (Nasief, I.), *The Campaign for Homs and Aleppo*, januari 2014, <http://www.understandingwar.org/sites/default/files/Nassief-BattleforHomsAleppo-web.pdf> [geraadpleegd op 20/02/2014]
- Institute for the Study of War (O'Bagy, E.), *Jihad in Syria*, september 2012, <http://www.understandingwar.org/sites/default/files/Jihad-In-Syria-17SEPT.pdf> [geraadpleegd op 19/08/2013]
- Institute for the Study of War (O'Bagy, E.), *The Free Syrian Army*, maart 2013, <http://www.understandingwar.org/sites/default/files/The-Free-Syrian-Army-24MAR.pdf> [geraadpleegd op 20/08/2013]
- Institute for the Study of War, *Syria Update: july 26 – august 7, 2014*, 08/08/2014, <http://www.understandingwar.org/backgrounder/syria-update-july-26-august-7-2014> [geraadpleegd op 12/08/2014]

- Institute for the Study of War (Szybala, V.), *Assad strikes Damascus*, januari 2014, http://www.understandingwar.org/report/assad-strikes-damascus?utm_source=PR%3ASyria+Campaign+Updates&utm_campaign=Syria+Campaign+Updates&utm_medium=email [geraadpleegd op 20/02/2014]
- International Crisis Group. *Syria's Kurds: a struggle within a struggle*, Middle East Report n°136, 22/01/2013 <http://www.crisisgroup.org/~/media/Files/Middle%20East%20North%20Africa/Iraq%20Syria%20Lebanon/Syria/136-syrias-kurds-a-struggle-within-a-struggle.pdf> [geraadpleegd op 19/08/2013]
- International Herald Tribune (Aikins, M.), *The Kurdish factor*, 01/04/2013, http://latitude.blogs.nytimes.com/2013/04/01/could-syrias-kurds-change-the-course-of-the-civil-war/?_r=0 [geraadpleegd op 19/08/2013]
- Jamestown Foundation. *Terrorism Monitor Volume 9. issue 37* geciteerd door UNHCR Refworld, *Free Syrian Army leader threatens strikes on Syrian militar*, 14/10/2011 <http://www.unhcr.org/refworld/country,,,SYR,,4e9fe8462,0.html> [geraadpleegd op 20/02/2012]
- Kurdwatch, *Al-Hassakeh: heavy fighting between regime and FSA*, 20/02/2014, <http://www.kurdwatch.org/?aid=3030&z=en&cure=1016> [geraadpleegd op 24/02/2014]
- Kurdwatch, *Al-Qamishli: Dozens dead in attack on Arab village*, 24/02/2014, <http://www.kurdwatch.org/?aid=3033&z=en&cure=1016> [geraadpleegd op 24/02/2014]
- Kurdwatch, *Tall Tamr : Fighting between YPG and FSA*, 26/02/2013, <http://www.kurdwatch.org/?aid=2764&z=en&cure=1009> [geraadpleegd op 20/02/2014]
- Kuwait News Agency, *Battles in Syria claim 50 lives – SOHR*, 14/06/2014, <http://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2382621&language=en> [geraadpleegd op 12/08/2014]
- La Presse (Abgrall, T.), *Le Hezbollah passe à l'offensive en sol syrien*, 30/04/2013, <http://www.lapresse.ca/international/dossiers/crise-dans-le-monde-arabe/syrie/201304/30/01-4645946-le-hezbollah-passe-a-loffensive-en-sol-syrien.php> [geraadpleegd op 20/08/2013]
- Le Figaro (Malbrunot, G.), *L'armée syrienne appuyée par le Hezbollah gagne du terrain à al-Qusayr*, 27/05/2013, <http://www.lefigaro.fr/international/2013/05/26/01003-20130526ARTFIG00216-l-armee-syrienne-appuyee-par-le-hezbollah-gagne-du-terrain-a-al-qusayr.php> [geraadpleegd op 23/08/2013]
- Libération. *Syrie: le village chrétien de Maaloula aux mains des rebelles*, 08/09/2013, http://www.liberation.fr/monde/2013/09/08/syrie-la-ville-chretienne-de-maaloula-aux-mains-des-rebelles_930191 [geraadpleegd op 09/09/2013]
- L'Orient/Le Jour, *Le régime syrien reprend le Krak des Chevaliers et coupe la 'route libanaise' des rebelles*, 20/03/2014 , <http://www.lorientlejour.com/article/859708/wadi-khaled-et-ersal-de-nouveau-touche-par-les-debordements-du-conflit-syrien.html> [geraadpleegd op 11/08/2014]
- L'Orient/Le Jour, *Syrie : les Kurdes infligent unce cuisante défaite aux jihadistes*, 17/07/2013, <http://www.lorientlejour.com/article/824072/syrie-les-kurdes-infligent-une-cuisante-defaite-aux-jihadistes.html> [geraadpleegd op 24/02/2014]
- Los Angeles Times (Bulos, N.), *Al Qaeda-linked group routed in Syria rebel infighting*, 05/01/2014, <http://www.latimes.com/world/worldnow/la-fg-wn-syrian-rebel-infighting-20140105,0,2285747.story#axzz2pX5mNcca> [geraadpleegd op 18/02/2014]
- Los Angeles Times (Bulos, N. en McDonnell, P.), *Syria government forces seize strategic town near Lebanon border*, 08/03/2014, <http://www.latimes.com/world/middleeast/la-fg-syria-fighting-20140309-story.html> [geraadpleegd op 11/08/2014]

Middle East Intelligence Bulletin, *Syria's Pretorian Guards: a primer*, 05/08/2000

http://www.meforum.org/meib/articles/0008_s2.htm [geraadpleegd op 22/06/2012]

MSNBC *Uprising finally hits Syria's 'silk road' city*, 02/03/2012

http://www.msnbc.msn.com/id/46252600/ns/world_news-mideast_n_africa/#.TywK9iMVm_s

[geraadpleegd op 23/06/2012]

OneIndia, *Syrian troops recapture key border town near Turkey*, 15/06/2014,

<http://news.oneindia.in/international/syrian-troops-recapture-key-border-town-near-turkey-1465950.html> [geraadpleegd op 12/08/2014]

PBS Newshour, *Syrian conflict in stalemate. Both sides wage 'image war' to keep up morale*,

01/08/2013 http://www.pbs.org/newshour/bb/world/july-dec13/syria2_08-01.html [geraadpleegd op 20/08/2013]

Radio Free Europe/Radio Liberty, *Syrian soldiers, tanks advance against mutinous troops*,

01/10/2011 <http://www.unhcr.org/refworld/country,,,SYR,,4e9ea77128,0.html> [geraadpleegd op 20/02/2011]

Reuters (Dziados, A. en Holmes, O.), *Ninety killed by islamist attack on Syrian gasfield – monitor*,

17/07/2014, <http://www.reuters.com/article/2014/07/17/syria-crisis-gas-idUSL6N0PS45W20140717>

[geraadpleegd op 12/08/2014]

Reuters (Evans, D.), *Syria air defence head killed, rebels take northern town*, 18/05/2014,

<http://uk.reuters.com/article/2014/05/18/uk-syria-crisis-general-idUKKBN0DY0DI20140518>

[geraadpleegd op 12/08/2014]

Reuters (Holmes, O.), *Syria's Assad says he certain to defeat rebels*, 01/08/2013,

<http://uk.reuters.com/article/2013/08/01/uk-syria-crisis-assad-idUKBRE9700EV20130801>

[geraadpleegd op 20/08/2013]

Reuters (Karouny, M.) geciteerd in de Huffington Post, *Syria death toll likely as high as 120.000*,

group says, 14/05/2013, http://www.huffingtonpost.com/2013/05/14/syria-death-toll-120000_n_3272610.html

[geraadpleegd op 21/08/2013]

Reuters (Karouny, M.), *Palestinian faction leader Jibril leaves Damascus: sources*, 15/12/2012,

<http://www.reuters.com/article/2012/12/15/us-syria-crisis-palestinians-idUSBRE8BE09O20121215>

[geraadpleegd op 20/08/2013]

Reuters (Karouny, M.), *Syrian rebels take over Palestinian camp in Damascus: sources*, 17/12/2012,

<http://mobile.reuters.com/article/idUSBRE8BG16X20121217?irpc=932> [geraadpleegd op

20/08/2013]

Reuters (Oweis, K.Y.), *Assad's forces make further gains around Damascus*, 13/11/2013,

<http://www.reuters.com/article/2013/11/13/us-syria-crisis-damascus-idUSBRE9AC0IC20131113>

[geraadpleegd op 18/02/2014]

Reuters (Oweis, K.Y.), *Rebel brigades check loyalist advances in Aleppo: opposition*, 16/06/2013,

<http://www.reuters.com/article/2013/06/16/us-syria-crisis-aleppo-idUSBRE95F0BA20130616>

[geraadpleegd op 20/08/2013]

Reuters, *Rebels battle for Northern Syria town*, 17/03/2014,

<http://uk.reuters.com/video/2014/03/23/rebels-battle-for-northern-syria-town?videoId=281312082>

[geraadpleegd op 11/08/2014]

Reuters, *Rebels take northern Syrian town on main highway: activists*, 04/04/2014,

<http://www.reuters.com/article/2014/04/04/us-syria-crisis-rebels-idUSBREA3319020140404>

[geraadpleegd op 12/08/2014]

Reuters, *Six islamist factions unite in largest Syria rebel merger*, 22/11/2013, <http://www.reuters.com/article/2013/11/22/us-syria-crisis-islamists-merger-idUSBRE9AL0I420131122> [geraadpleegd op 18/02/2014]

Reuters (Solomon, E.), *Islamist rebels capture Syria's largest oil field*, 23/11/2013, <http://www.reuters.com/article/2013/11/23/us-syria-crisis-oil-idUSBRE9AM03K20131123> [geraadpleegd op 20/02/2014]

Reuters, *Syria conflict: Assad's forces fully control rebel stronghold of Yabroud, near Lebanon*, 16/03/2014, <http://www.abc.net.au/news/2014-03-16/syrian-forces-fully-control-rebel-stronghold-near-lebanon/5324608> [geraadpleegd op 11/08/2014]

Reuters, *Syria rebels seize prison near Jordan, free inmates*, 20/03/2014, <http://www.arabnews.com/news/542961> [geraadpleegd op 11/08/2014]

Starr, S., *Revolt in Syrie, eye-witness to the Uprising*, New York, Columbia University Press, 2012

Stratfor, geciteerd door Lebanonwire, *Syrian and Lebanese minority sects prepare for post al-Assad Syrie*, 24/01/2013, <http://www.lebanonwire.com/1301MLN/13012409STR.asp> [geraadpleegd op 22/08/2013]

Swedish Institute of International Affairs, UI occasional Papers (Lund, A.), *Syria's salafi insurgents, the rise of the Syrian Islamic Front*, maart 2013, http://www.ui.se/eng/Files.aspx?f_id=86861 [geraadpleegd op 20/08/2013]

Syria Deeply (Sergie M.), *Kurds caught between Islamists and the PKK*, 24/01/2013, <http://beta.syriadeeply.org/2013/01/kurds-caught-islamists-pkk/> [geraadpleegd op 20/08/2013]

Syrian Revolution 2011, *The formation of the Meshal al-Tammo battalion in Khan Shikhoon, Idlib*, 20/02/2012, <http://www.syrianrevolution2011.com/videos/player/tabid/68/videoid/8893/-----the-formation-of-meshal-altammo-battalion-in-khan-shikhoon-idlib-20120220.aspx> [geraadpleegd op 20/08/2013]

Syria Report (Khalil, R.), *Clashes between Kurdish and Jihadist militants*, 04/05/2013, <http://syriareport.net/clashes-between-kurdish-and-jihadist-militants/> [geraadpleegd op 20/02/2014]

The Daily Star, *Kurds route Syria jihadists on Iraq border: activists*, 26/10/2013, <http://www.dailystar.com.lb/News/Middle-East/2013/Oct-26/235860-syria-kurds-take-iraq-border-post-from-jihadists-monitor.ashx#axzz2ubzn47RA> [geraadpleegd op 24/02/2014]

The Daily Star, *Syria army seeks to reopen Aleppo airport: military*, 11/11/2013, <http://www.dailystar.com.lb/News/Middle-East/2013/Nov-11/237517-syria-army-seeks-to-reopen-aleppo-airport-military.ashx#axzz2kLOt6xon> [geraadpleegd op 18/02/2014]

The Daily Star, *Syrian army regains full control of Rankous*, 09/04/2014, <http://www.dailystar.com.lb/News/Middle-East/2014/Apr-09/252798-syrian-army-regains-full-control-over-rankous-in-galamoun-al-manar.ashx#axzz2yWVWRiBK> [geraadpleegd op 12/08/2014]

The Guardian (Black, I. en Siddique, H.), *Syria chemical weapons claims: UN to hold emergency meeting*, 21/08/2013, <http://www.theguardian.com/world/2013/aug/21/syria-poisonous-gas-attack-claim> [geraadpleegd op 22/08/2013]

The Guardian, *Ghosts of Syria: diehard militias who kill in the name of Assad*, 31/05/2012, <http://www.guardian.co.uk/world/2012/may/31/ghosts-syria-regime-shabiha-militias> [geraadpleegd op 23/06/2012]

The Guardian (Chulov, M.), *Syrian rebels oust al-Qaida-affiliated jihadists from northern city of Raqqa*, 06/01/2014, http://www.theguardian.com/world/2014/jan/06/syrian-rebel-oust-a-qaidi-jihadists-raqqa?CMP=twf_fd [geraadpleegd op 06/01/2014]

The Guardian (Sly, L.), *Renegade al-Qaida faction withdraws from Syrian border town of Azaz*, 04/03/2014, <http://www.theguardian.com/world/2014/mar/04/isis-al-qaida-rebels-syria-azaz> [geraadpleegd op 11/08/2014]

The Guardian (Tran, M. en Weaver, M.), *ISIS announces Islamic caliphate in area straddling Iraq and Syria*, 30/06/2014, <http://www.theguardian.com/world/2014/jun/30/isis-announces-islamic-caliphate-iraq-syria> [geraadpleegd op 13/08/2014]

The Guardian (Weaver, M.), *Syria crisis: opposition rules out talks with Assad*, 15/02/2013, <http://www.theguardian.com/world/middle-east-live/2013/feb/15/syria-crisis-opposition-rules-out-assad-talks-live> [geraadpleegd op 22/03/2013]

The Independent (Cockburn, P.), *Exclusive dispatch: Assad blamed for massacre of the innocents*, 27/05/2012 <http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/exclusive-dispatch-assad-blamed-for-massacre-of-the-innocents-7791507.html> [geraadpleegd op 23/06/2012]

The Independent (Dawber, A.), *Syria: fears for Aleppo as Hezbollah fighters bolster Assad's forces*, 16/06/2013, <http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/syria-fears-for-aleppo-as-hezbollah-fighters-bolster-assads-forces-8661053.html> [geraadpleegd op 20/08/2013]

The Jerusalem Post, *Assad's cousin killed in fighting with Syrian rebels near Turkish border*, 23/03/2014, <http://www.jpost.com/Middle-East/Assads-cousin-killed-in-fighting-with-Syrian-rebels-near-Turkish-border-346267#!> [geraadpleegd op 11/08/2013]

The Long War Journal (Roggio, B.), *Syrian troops, Hezbollah fighters kill foreign jihadists in ambush*, 26/02/2014, http://www.longwarjournal.org/archives/2014/02/syrian_troops_hezbol.php [geraadpleegd op 23/02/2014]

The Middle East Media Research Institute (Memri), *ISI confirms that Jabha al-Nusra is its extension in Syria, declares State of Iraq and al-Sham as new name of merged group*, 08/04/2013, <http://www.memri.org/report/en/0/0/0/0/0/7119.htm> [geraadpleegd op 18/02/2013]

The New York Review of Books (Birke, S.), *How al-Qaeda changed the Syrian War*, 27/12/2013, http://www.nybooks.com/blogs/nyrblog/2013/dec/27/how-al-qaeda-changed-syrian-war/?insrc=hpss&utm_source=Sailthru&utm_medium=email&utm_term=*Mideast%20Brief&utm_campaign=Mideast%20Brief%201-3-2013 [geraadpleegd op 18/02/2014]

The New York Times (Baker, P. en Myers, S. L.), *Obama falls short on wider backing for Syria attack*, 06/09/2013, <http://www.nytimes.com/2013/09/07/world/middleeast/obama-syria-strike.html?pagewanted=all&r=0> [geraadpleegd op 09/09/2013]

The New York Times (McFarquhar, N.), *In ravaged Syria, beach town may be loyalists 'last resort'*, 22/12/2012, <http://www.nytimes.com/2012/12/23/world/middleeast/syrian-resort-town-is-stronghold-for-alawites.html?pagewanted=all&r=0> [geraadpleegd op 23/08/2013]

The Telegraph (Neeley, B.), *Maaloula's cathedral and churches empty of Christians as Syria's latest front-line fight takes its toll*, 14/09/2013, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/syria/10309239/Maaloulas-cathedral-and-churches-empty-of-Christians-as-Syrias-latest-front-line-fight-takes-its-toll.html> [geraadpleegd op 17/02/2014]

The Telegraph (Sherlock, R. en Spencer, R.), *Syria: explosion near shia shrine raises spectre of sectarian strife*, 31/10/2012,

<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/syria/9646872/Syria-explosion-near-Shia-shrine-raises-spectre-of-sectarian-strife.html> [geraadpleegd op 20/08/2013]

The Telegraph (Spencer, R.), *Syrian al-Qaeda group ISIS expelled from second city Aleppo*, 09/01/2014, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/syria/10561857/Syrian-Al-Qaeda-group-ISIS-expelled-from-second-city-Aleppo.html> [geraadpleegd op 18/02/2014]

The Telegraph, *Syrian forces launch ground assault against rebel bastion in Homs*, 01/03/2012 <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/syria/9114943/Syrian-forces-launch-ground-assault-against-rebel-bastion-in-Homs.html#> [geraadpleegd op 22/06/2012]

The Times (Haynes D. en Pitel, L.), *FSA strikes jihadist-held stronghold*, 26/04/2014, <http://www.thetimes.co.uk/tto/news/world/middleeast/article4073352.ece> [geraadpleegd op 12/04/2014]

The Wall Street Journal (Entous, A. en Abushakra R.), *Top western-backed rebel in Syria is forced to flee*, 11/12/2013, <http://online.wsj.com/news/articles/SB10001424052702304202204579252021900591220> [geraadpleegd op 18/02/2014]

The Wall Street Journal (Malas, N.), *Regime erodes hopes for rebel enclave in Syria's North*, 20/06/2013, <http://online.wsj.com/article/SB10001424127887323300004578555200034213698.html> [geraadpleegd op 22/03/2013]

The Washington Post (Morris, L. en Haidamous, S.), *Al-Qaeda-linked fighters seize Syrian town of Azaz from more moderate rebels*, 19/09/2013, http://www.washingtonpost.com/world/middle_east/al-qaeda-linked-fighters-seize-syrian-town-of-azaz-from-more-moderate-rebels/2013/09/18/113e0954-20ad-11e3-966c-9c4293c47ebe_story.html [geraadpleegd op 17/02/2014]

Time (Vick, K.), *The Fall of al-Qusayr. Capture of Strategic Syrian Town Marks a New Phase in the War*, 05/06/2013, <http://world.time.com/2013/06/05/the-fall-of-qusayr-capture-of-strategic-syrian-town-marks-a-new-phase-in-the-war/> [geraadpleegd op 22/03/2013]

UNHCR, *Syria Regional Refugee Response*, 23/08/2013, <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php> [geraadpleegd op 23/08/2013]

Violation Documentation Center in Syria, *Statistics for the Number of Martyrs*, 12/08/2013, <https://www.vdc-sy.info/index.php/en/home> [geraadpleegd op 21/08/2013]

Washington Institute for Near East Policy, *Policy Watch/Peacewatch*, (White, J.), *Asad's armed opposition : the Free Syrian Army*, 30/11/2011, <http://www.washingtoninstitute.org/templateC05.php?CID=3429> [geraadpleegd op 21/02/2012]